

Novi proizvodni prostori TOZD orodjarna — velike možnosti nadaljnega razvoja

V letu 1976 se je rodila ideja o izgradnji nove orodjarne, ki bi delno zakrpala vrzel po orodju tako za domačo delovno organizacijo, kot tudi za sovlagatelje v to investicijo. Danes smo prišli tako daleč, da smo resnično pred tem, da se zaslisi stroji v novem okolju. V tem članku ni moj namen obravnavati vzroke zakasnitve investicije, a bilo jih je veliko, delno tudi v nas samih, veliko pri zunanjih izvajalcih, nekaj pa je pripomogla tudi splošna gospodarska situacija. Moj namen je pojasniti, na katerih tehnologijah mehanske obdelave orodja smo želeli z novo investicijo napraviti večji korak naprej.

Naj takoj naštejemo področja, ki so največjega pomena:

1) izdelava orodja iz karbidnih trdin za izdelavo vijakov;

2) priprava obdelovalnega orodja za potrebe orodjarne in celotne DO;

3) kontrolirati in zasledovati celoten potek izdelave orodja.

Izdelava orodja iz karbidnih trdin je v sedanji gospodarski situaciji, ko pomeni nadomestitev uvoza z doma izdelanimi izdelki, prihranitev deviznih sredstev, še posebno velikega pomena. Za izvedbo smotrnejše izdelave kot jo imamo sedaj, poteka celoten tehnološki proces v treh oddelkih, in to:

— v oddelku mehanske obdelave (struženje, brušenje);

— v kalilnici in oploščevalnici (kaljenje in oploščevanje);

— v brusilnici karbidnih trdin (brušenje in poliranje).

Celoten tehnološki postopek obdelave zahteva veliko točnost in pazljivost pri delu, in to v vseh fazah obdelave. Seveda pa ti postopki niso tako zapleteni, da jim z voljo ne bi bili kos. Ker so točnosti izdelave pri orodju za hladno preoblikovanje vijakov v stotinkah milimetrov, moramo ob delu vedno uporabljati ustrezna merila, kot so mikrometri in merilne ure. Vsako vpetje obdelovancev v stroj mora biti prekontrolirano. Seveda pa ni vse samo v nas samih, ampak moramo imeti tudi ustrezne stroje in pripomočke. Teh zdaj še nimamo in upajmo, da bomo tudi tu dosegli napredek, da bomo realizirali zahteve po uvozu strojev, saj jih domači proizvajalci žal ne izdelujejo. Menim, da bi bil opis celotnega tehnološkega procesa izdelave orodja za marsikoga nezanimiv, zato naj raje povem,

da bomo morali na celotno opremo še malo počakati, istočasno pa napeti vse sile in napore, da to realiziramo. Predvsem TOZD vijakarna mora tu priskočiti na pomoč in skupaj z orodjarno vztrajati na realizaciji tega programa.

Velik napredek bomo dosegli tudi z realizacijo odločitve, da bomo v novi orodjarni vsa obdelovalna orodja po uporabi takoj pregledali. Če njihove rezalne karakteristike ne bodo ustrezale, bomo takšno orodje z nalogom poslali v brusilnico orodja, ki je nov oddelek v naši orodjarni. Uresničili bomo željo vseh delavcev v orodjarni, da bodo iz skladišča orodja dobili samo dobro orodje, takoj pripravljeno za obdelavo. V ta namen je skladišče orodja tudi opremljeno in je znatno povečano glede na sedanje razmere. V njem bo možen pregled nad vsem uskladiščenim orodjem. Nespametno bi bilo misliti, da bomo to uresničili že s prvim dnem preselitve v nove prostore, saj bo to daljši proces, zvezan predvsem s pridobitvijo novih visokokvalificiranih delavcev, delno pa tudi z investiranjem v obdelovalno orodje in brusilne stroje.

Izredno velik pomen smo v novi orodjarni posvetili kontroli celotnega tehnološkega procesa. Vodila nas je misel, da moramo orodje kontrolirati in spremljati od surovca do končne obdelave. Le s sistematičnim delom bomo lahko točno ugotovili, kje so vzroki za napake na orodju in skušali točno določiti tudi krivce. V ta namen je celotna kontrola razdeljena:

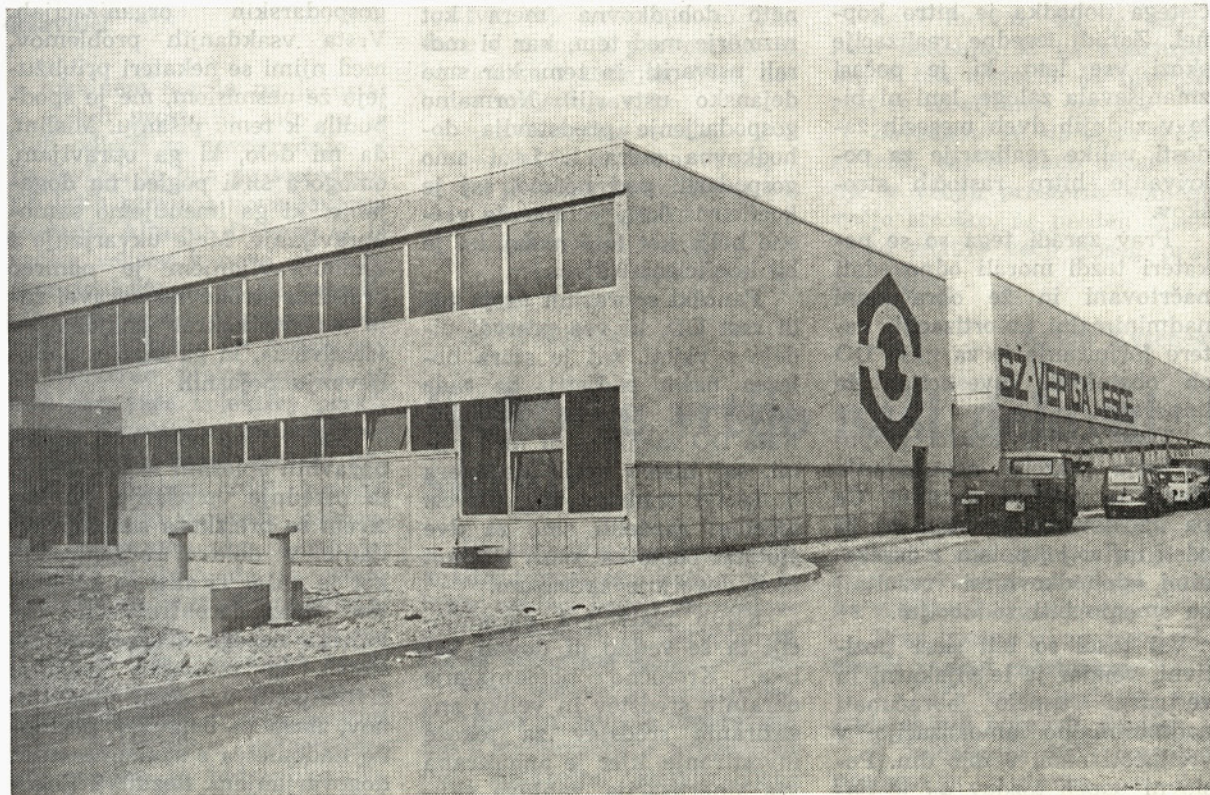
— na vhodno kontrolo: prekontrolira dimenzijsko in kvaliteto vsak vhodni material v vhodnem skladišču;

— medfazna kontrola: med vsemi vmesnimi operacijami izvršiti pregled in šele takšen del orodja obdelujemo naprej;

— končna kontrola: tu želimo poleg končne kontrole organizirati tudi funkcionalno kontrolo in to za vse izdelke, ki morajo biti preizkušeni pred uporabo v tekoči proizvodnji.

Da bo kontrola zmorna v celoti vse te zadolžitve uresničiti, jo bomo morali ustrezno opremiti in tudi usposobiti.

To je le nekaj novih poti, ki smo si jih zastavili z izgradnjo novih prostorov. Optimisti bi bili, če bi mislili, da jih bomo tudi takoj realizirali, saj je za vse to potreben določen čas in tudi dodatno investiranje v strojni park in seveda v

kadre. Imamo precej učencev v gospodarstvu za potrebe TOZD orodjarna. Nam bo uspelo s primernim nagrajevanjem in prijetno sredino zadržati vse te orodjarje, rezkalce, strugarje, erozerje, ali pa nam bodo »ušli«?

Smerice srednjeročnega gospodarskega plana 1981—85 so v

javni obravnavi in moramo se vključiti vsi, ki vemo, kaj nam predstavlja dobra opremljenost oziroma založenost z orodjem. Z investiranjem v nove stroje v proizvodnih tozdih moramo vzporedno misliti tudi na orodje, ki ga bomo na teh strojih potrebovali. To orodje bo moralo biti na razpolago in iz-

delati ga bomo sami v naši orodjarni, ki ima kljub velikim težavam še vedno najkrajše roke izdelave. Prav zato bomo morali za potrebe orodjarne še združiti skupna investicijska sredstva za posodobitev in dopolnitev strojnega parka.

Mitja Koman

Proizvodnja v februarju

V februarju smo planske obveznosti izpolnili v glavnem v vseh TOZD, z izjemo TOZD sidrne verige. Odpreda gotovih izdelkov je delno zaostala za predvidenim obsegom, vendar v marcu pričakujemo večjo prodajo.

TOZD vijakarna je količinski plan presegla po teži 9% in kosovno 3%. V tem TOZD so že vidni rezultati stabilizacijskih ukrepov. Tudi vrednostna proizvodnja je 14% večja od planirane. Za nekatere grupe izdelkov so naročila večja od razpoložljivih kapacitet. Predvsem se skušamo orientirati na proizvodnjo akumulativnih izdelkov.

TOZD verigarna je količinski plan dosegla 100,5%, vrednostno pa nekoliko zaostaja. Po posameznih grupah izdelkov je plan zelo različno dosežen. Zelo zaostaja proizvodnja zaščitnih verig, kar pa se v marcu že izboljšuje. Težave, ki so ovirale večjo proizvodnjo, so bile iste, kot v preteklih mesecih. To je termična obdelava,

površinska zaščita in pomanjkanje nekaterih vrst materiala.

V TOZD sidrne verige je izpolnitev količinskega plana 75 odst. Predvsem zaostaja proizvodnja sidrnih verig nad 43 mm. Vzrok je v pomanjkanju materiala večjih dimenzij, primanjkuje pa tudi odlitkov za izdelavo opreme. Zastoji, ki so se pojavljali, so v največji meri posledica popravil strojev. Tudi proizvodnja za interni trg ni dosegla planiranega obsega.

TOZD kovačnica je s proizvodnjo za eksterni in interni trg presegla predviden obseg količinsko in vrednostno. Problematična je bila končna obdelava — to je termična obdelava in površinska zaščita izdelkov. Kapacitete termične obdelave niso usklajene s potrebami, delno tudi zaradi ča-

sovno neenakomerno razporejenih potreb.

V orodjarni plana vrednostne proizvodnje niso dosegli. Pretežni del proizvodnje zavzemajo storitve vzdrževanja orodja, na drugem mestu pa je proizvodnja orodja iz jekla.

V TOZD vzdrževanje so vrednostni plan proizvodnje dosegli 91%. Od proizvodnje odpade 55% na redno vzdrževanje.

TOZD TIO je vrednostni obseg proizvodnje presegla 8%, prodaja pa delno zaostaja. Še sestavnih delov za kompletirano vedno primanjkuje nekaterih nje izdelkov.

V februarju je bilo zaposlenih v Verigi 1.349 ljudi, kar je za 2 zaposlena manj kot povprečno v lanskem letu in 21 manj kot je predvideno z letnim gospodarskim načrtom.

M. K.

ČLANKE ZA NASLEDNJO ŠTEVILKO
SPREJEMAMO DO 9. APRILA 1980

Letni obračun gospodarjenja

V članku o polletnem obračunu gospodarjenja nekaj mesecev nazaj smo zapisali, da je splošni vtis o delu podjetja kot celote ugoden. Finančni kazalci so bili pozitivni in večji kot leto nazaj.

Po dodatnih šestih mesecih gospodarjenja se je slika nekoliko spremenila. Ugodna, konjunktura je, izgleda, trajala le do konca tretjega četrtletja, v zadnjem so stroški rasli precej hitreje kot prihodki in ostanek čistega dohodka je hitro kopenel. Zaradi izredne realizacije skozi vse leto, ki je počasi zmanjševala zaloge, lani ni bilo v zadnjih dveh mesecih zadosti velike realizacije za pokrivanje hitro rastočih stroškov.

Prav zaradi tega so se nekateri tozdi morali odpovedati načrtovani in že obračunani nadminimalni amortizaciji, katere formiranje je za našo DO ob obstoječih investicijah že imperativ.

Tudi celotni kazalci gospodarjenja kažejo nazadovanje glede na polletni obračun. Če pa upoštevamo še najmanj 25 odst. inflacijo, potem z doseženimi »dohodkovnimi« rezultati ne smemo biti zadovoljni.

Vsi tozdi so bili sicer pozitivni, vendar je le vijakarni in verigarni uspelo obračunati nadminimalno amortizacijo v vrednosti okoli 9 mio din. Poslovni uspeh tozdov pa je naslednji:

TOZD vijakarna	din	4,312.857	— ostanka čist. doh.
TOZD verigarna	din	14,372.742	— ostanka čist. doh.
TOZD sidrne verige	din	605.160	— ostanka čist. doh.
TOZD kovačnica	din	1,117.460	— ostanka čist. doh.
TOZD orodjarna	din	87.130	— ostanka čist. doh.
TOZD vzdrževanje	din	1,671.464	— ostanka čist. doh.
TOZD ind. oprema	din	1,643.227	— ostanka čist. doh.
SKUPAJ	din	23,810.040	— ostanka čist. doh.

Teh skoraj 24 mio smo podelili takole:

— kot regres za topli obrok	3,788.000	din
— za rezervni sklad	2,976.000	din
— za nerazvite	4,022.000	din
— za regres za letni dopust v letu 1979	4,247.000	din
— za sklad skupne porabe v letu 1980	8,778.000	din

Vsi tozdi, z izjemo verigarne in deloma vijakarne, gospodarijo na meji rentabilnosti. Vzrokov za to je več, pa jih ne bi naštevati, ker je to druga tema. Omenimo naj le nizko proizvodnjo in rast cen vseh proizvodnih faktorjev, ki je ne kompenziramo z novo tehnologijo in s tem s porastom produktivnosti, kar je dolgoročno edina možnost, da se premaknemo z mesta, kjer že nekaj časa stojimo.

Pregled skozi skupni zaključni račun kaže, da se je celotni prihodek od predlani povečal za 22%. Za toliko večji prihodek smo porabili le 18% več sredstev, vključno z energijo, zaradi česar smo ustvarili kar 29% večji dohodek kot predlani.

Vse vrste dajatve iz dohodka so bile 26% večje od leta nazaj, kar je manj, kot je narastel dohodek, zato je čisti do-

hodek 31% večji od predlani. O delitvi OD smo že govorili, zato naj povemo le še, da smo za OD lani namenili v masi 30 odst. več sredstev kot leto nazaj. Ni dvoma, da je bil lanskoletni porast OD v naši delovni organizaciji precej visok in da je kril povečanje življenjskih stroškov.

Objektivni test uspešnosti gospodarjenja so tudi mere panoškega sporazuma Slovenskih železarn. Osnovna mera je neto dohodkovna mera kot razmerje med tem, kar bi morali ustvariti, in tem, kar smo dejansko ustvarili. Normalno gospodarjenje predstavlja dohodkovna mera 1. Lani smo gospodarili pod normo, saj je koeficient 0,97, vendar še vseeno bolje kot leto nazaj, ko je bil koeficient 0,91.

Panoški sporazum ureja tudi rast OD, ki vse preradi uidejo z vajeti, saj je stara bolezen naših podjetij, da rada delijo več, kot pa ustvarijo. Naša DO zaenkrat ni med njimi, saj nismo kršili dogovora o delitvi sredstev za OD, oz. točneje: razdelili smo za dve stotinki odstotka manj OD, kot nam dovoljuje sporazum.

Kljub podvojeni akumulaciji ta še vedno ni dovolj velika. Kronično pomanjkanje obratnih sredstev in veliko angažiranih sredstev za tekoče investiranje, kjer je angažirana vsa amortizacija, zahteva akumulativnejšo proizvodnjo, kar

TOZD vijakarna	din	4,312.857	— ostanka čist. doh.
TOZD verigarna	din	14,372.742	— ostanka čist. doh.
TOZD sidrne verige	din	605.160	— ostanka čist. doh.
TOZD kovačnica	din	1,117.460	— ostanka čist. doh.
TOZD orodjarna	din	87.130	— ostanka čist. doh.
TOZD vzdrževanje	din	1,671.464	— ostanka čist. doh.
TOZD ind. oprema	din	1,643.227	— ostanka čist. doh.
SKUPAJ	din	23,810.040	— ostanka čist. doh.

Teh skoraj 24 mio smo podelili takole:

— kot regres za topli obrok	3,788.000	din
— za rezervni sklad	2,976.000	din
— za nerazvite	4,022.000	din
— za regres za letni dopust v letu 1979	4,247.000	din
— za sklad skupne porabe v letu 1980	8,778.000	din

pa bo brez spremembe delovne discipline težko doseči.

Sklad skupne porabe, s katerim skoraj v celoti razpolagamo sami, je letos formirala samo verigarna, in sicer 8 milijonov 780 tisoč din, kar je dovolj za regresiranje letnega dopusta in za ostale namene, od dotacij sindikatom in ostalim organizacijam, do prispevka v sklad skupne porabe v DSSS SŽ.

Kaj lahko rečemo kot sklepno ugotovitev ob letnem obračunu?

Leto stabilizacije, v katerega smo že krepko zakoračili, postavlja nove zahteve, ki jih bomo kos le ob skupni zavzetosti. Vzroka za pretirano zadovoljstvo ob sicer pozitivnem poslovanju nimamo, kajti glede na pogoje in potencial, s katerim razpolagamo, bi ustvarili mnogo več.

Upajmo, da letos bomo!
Stane Cotelj

Nekateri problemi samoupravljanja

Naslov tega sestavka morda preširoko zastavlja vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi s pojmom samoupravljanja, zato jih moramo takoj opredeliti. Ne želim se pregloboko spuščati v teoretiziranje, ker je to najbrž preveč zapleteno za vse nas, pač pa bom skušal prikazati le nekaj problemov, s katerimi se srečujemo delavci v gospodarskih organizacijah. Vrsta vsakdanjih problemov, med njimi se nekateri približujejo že nesmiselom, me je spodbudila k temu pisanju. Mislim, da mi delo, ki ga opravljam, omogoča širši pogled na dogajanje, ki ga imenujemo samoupravljanje. Moje ukvarjanje s samoupravljanjem je namreč pretežno strokovne narave, zato se velikokrat znajdem v »sendviču«, ki ga bom v nadaljevanju pojasnil.

Najprej se bom lotil samoupravnih splošnih aktov, ker je to osrednje vprašanje, na katerem se preizkuša samoupravljanje v delovni organizaciji, kot je naša. Ti akti so konkreten odraz decentralizacije celotnega našega družbenega sistema, ki zakonsko urejanje življenjskih vprašanj državljanov, zlasti pa delavcev, postopno nadomešča s samoupravnim dogovarjanjem. Rezultati dogovarjanja so samoupravni splošni akti: družbeni dogovori, samoupravni sporazumi, pravilniki, poslovniki itd. Prav pri tem prehajanju na samoupravne splošne akte se očitno ne držimo načela postopnosti. Če zasledujemo število teh stvari v zadnjih letih, z lahkoto ugotovimo, da se neverjetno hitro povečujejo. Kljub nespornim ugotovitvam, da to ni smotrno in navsezadnje tudi ne v prid samoupravljanju, te poplave s strani organizacij združenega dela, zlasti v gospodarstvu, zaenkrat nismo mogli učinkovito ustavljati. Pri tej množici splošnih aktov vendarle moramo ločiti tiste, ki jih sprejemamo znotraj delovne ali temeljne organizacije, od tako imenovanih »zunanjih«, s katerimi se povezujemo v interesne skupnosti ter razne vrste drugih asociacij. Kritika, če smem tako imenovati ta sestavek, leti predvsem na zunanje. Ti se namreč pojavljajo v vedno večjem številu, medtem ko so notranji počasi stabilizirajo v tem smislu, da od sprejemanja prehajamo k izvajanju in oživljanju njihove vsebine. Od sprejema zakona o združenem delu do danes beležimo najmanj šestkrat več sprejemov dogovorov in sporazumov, ki presegajo okvir delovne organizacije, česar verjetno sploh ni potrebno komentirati. Drugo, po čemer se ti akti ločijo, je njihova nujnost za nemoteno delovanje neke delovne oz. temeljne organizacije ali zakonska obveznost za njihov sprejem. Mislim, da so notranji nesporno nujnejši, saj se o nekem

statusu organizacije združenega dela, o njeni firmi, imenu, dejavnosti, organizaciji dela in delovanju organov upravljanja ni mogoče ustrezno odločiti nikjer drugje kot ravno v sami organizaciji. Poleg tega jih večina zahteva tudi zakon o združenem delu, pri čemer pa lahko zopet ugotovimo, da se nekateri izmed obveznih v praksi ne kažejo najbolj uporabljivi (SaS o združevanju dela delavcev v TOZD, statut DO). Pri splošnih aktih, ki nas povezujejo navzven, bi bilo na drugi strani najbrž neodgovorno trditi, da nobeden od njih ni potreben ali obvezen, vsekakor pa so z ožjega stališča organizacije združenega dela manj nujni ali z drugimi besedami, ni tako nujno, da bi se o stvareh, ki jih obravnavajo, odločali vedno na nivoju delovnih ali temeljnih organizacij. Glede na veliko število teh aktov bi jih bilo treba ustrezno selekcionirati po nivojih odločanja, s katerimi je naša družba izredno bogata in se raztezajo od referendumov do zveznega izvršnega sveta. Dogaja se ravno nasprotno, da namreč predlagatelji zunanjih splošnih aktov, če ostamo le pri njih, kar tekmujejo v »spoštovanju« samoupravnih pravic delavcev v temeljnih organizacijah ter jim nekontrolirano ponujajo neposredno odločanje. Pri tem je s stališča posameznega predlagatelja problem morda enostaven, stvar pa se spremeni, ko je neka temeljna organizacija pred dejstvom, da obravnava in sprejema obveznosti, katerih eventualno medsebojno povezanost niti ni mogoče ugotoviti. Zgoraj omenjeno načelo postopnosti so tukaj očitno kršili sami udeleženci samoupravljanja.

Kar je bilo zgoraj povedanega o množici splošnih aktov, samo po sebi ni problematično, saj so področja delovanja naše družbe izredno pestra in vsebine teh aktov ni mogoče zanikati, če se ne bi srečali z obveznimi načini odločanja, ki so na drugi strani seveda tudi pravica delavcev. Za notranje splošne akte in tiste do nivoja SOZD je dokaj jasno opredeljen način odločanja, za vse ostale, ki pa tvorijo veliko večino, pa statuti tega ne določajo, ker jih vseh niti ni mogoče predvideti. Običajno gre pri njih za prevzemanje določenih materialnih obveznosti, pri katerih se v dvomih opredelimo največkrat za odločanje na zborih. Zanimivo je, da se mnogokrat logičnim pojasnilom, da smo se o nečem že odločili na primer s planom, ne verjame ter se zatečemo k najširšemu načinu, ki pa je hkrati tudi najbolj kompliciran in najdražji. Težavam zaradi velikega števila zunanjih aktov, dodamo torej še lastno nesmotrnost. Naš kriterij je v teh primerih največkrat demagoška

obsedenost s »pravno pravilnostjo«, ki jo iščemo, da se nam ne bi bilo treba odločati po zdravem razumu, ki pa je v resnici bližje bistvu samoupravljanja. Samoupravljanje kot način odločanja ima gotovo za cilj resnično odločanje, seveda po določenem sistemu, najmanj pa spraševanje, kako je to po zakonu, ker nam ta na vsako vprašanje ne bo dal odgovora.

Najbrž ne bi bilo prav, da zgoraj opisano ravnanje pripišemo samo človeški naravi, pač pa ima svoje vzroke tudi v omenjeni hiperprodukciji samoupravnih aktov sploh. Področja, gospodarska in negospodarska, ki jih ti akti obravnavajo, so namreč tako široka, da daleč presegajo zadeve znotraj neke delovne organizacije, kot je naša. Tako pride do tega, da kot celota, pri čemer skoraj nihče ni izjema, nismo v stanju fizično, intelektualno ali kako drugače kvalitetno obvladati te splošne akte. Prisiljeni smo se usmeriti na formalno zadovoljevanje samoupravljanja, pri čemer nismo več sposobni ločiti zrno od pleva, ali bolje pomebnih od nepomembnih zadev. Svojo energijo razdajamo nekontrolirano, ko pa nam zmanjka moči ali možnosti, v skrajnem primeru postanemo ravnodušni ali agresivni. Ker je očitno, da se vsega ne da obvladati, ne zaupamo več niti najpreprostejšim in najbolj logičnim predlogom, posredno pa tudi nekaterim strokovnim službam, ki te predloge pripravljajo. To nezaupanje v korektnost predlogov pripelje včasih do nesmiselnih obračunovanj, ki v resnici nimajo nobene realne osnove. Nekateri roki so v že omenjeni prenatrpanosti zadev, ki sežejo preko nivoja možnega razumevanja, botruje pa ji še neverjetna neprizadetost družbenih institucij. Dogaja se namreč, da predlogi zunanjih splošnih aktov prihajajo v takem zaporedju in s takimi zahtevami, da tudi z nekajkratnimi tedenskimi zbori ne bi ničesar opravili.

Očitno je, da zgoraj omenjena zmedenost v odločanju predstavlja nevarnost za samo vsebino samoupravnega odločanja, saj se pri določenih težavah pri gospodarjenju pojavljajo nostalgicne želje po trdi roki, kar v nobenem primeru ni več sprejemljivo. Menim, da se neurejenosti moramo upreti z večjo složnostjo in zbranostjo, zlasti samoupravni organi, poslovodni organi in strokovne službe ter ustrezno selekcionirati življenjsko važne splošne akte od ostalih. Vsi se moramo v večji meri usmeriti na notranje splošne akte in plana, brez katerih ustrezne smotrnosti ne bomo dosegli, hkrati pa bomo samoupravljanje vsebinsko obogatili, ker ne bo preseglo naših moči.

Miloš Janša

Razvoj TIO od leta 1950 dalje

Pišemo leto 1980 — novo desetletje, vendar je prav, da priključimo v spomin tudi minula leta, osvetlimo prehojeno pot in morda iz tega potegnemo zaključek ter nauk za prihodnost.

Tudi zgodovina je lahko zanimiva, saj vse le ni bilo tako enostavno. Leta po vojni so bila najtežja za celotno industrijo in del tega je bila tudi takratna Mehanična delavnica, katera je bila zametek sedanjega TIO. Na lokaciji v Radovljici (sedanja cestna baza) so v barakah popravljali avtomobile in kasneje iz sestavnih delov montirali poltovorne avtomobile.

V letih 1952—1953 se je ta delavnica preusmerila k proizvodnji in je bilo ustanovljeno podjetje KEM. V tem obdobju se je že začela razvijati razna oprema za industrijo v cilju avtomatizacije. Menjalo se je ime iz KEM v TIO — Tovarna industrijske opreme. V tem prehodnem obdobju od vojne dalje so se po celotni državi pojavljali nosilci razvoja avtomatizacije. Večina kadrov, ki se je deloma že usposobila pred vojno in po njej, je začela razvijati izdelke na področju avtomatizacije po celotni Jugoslaviji. Tako se je pod vplivom kadrov iz Železarne Jesenice TIO vključil v proizvodnjo elementov za regulacijo in meritve procesnih parametrov. Enako je storil v Zagrebu ATM, v Zemunu Teoptik ter na področju elektrike ISKRA in Rade Končar v Zagrebu. Pozneje so se k tem proizvajalcem vključili Energoinvest, PPT, Institut Mihajlo Pupin in drugi.

V samem začetku je TIO pričel izdelovati — hidravlične regulatorje, servomotorje, črpalke in ostalo opremo po sistemu ASCANIA. V tedanjem obdobju je bilo največ te opreme v železarnah, zato so se ravno v železarnah izvajali projekti avtomatizacije. TIO je v tem času avtomatiziral obstoječe in nove peči v Zenici, Ilijaš, Smederevo, Ravne in Jesenice. Pojavile so se tudi potrebe po pnevmatskih regulatorjih in merilnih pretokih za različne medije. Tako se je raztok, tlak in temperaturo. Ti izvila družina merilnikov za predelki so bili lastne konstrukcije.

Poltovorni avtomobil montiran v delavnici

Povedano v jeziku avtomatizacije so možganom (regulator), rokam (servomotor) dodane še oči (merilni instrumenti) še bolj odprlo, saj je bito). S tem kompletom se je trla dana možnost reševanja bolj znanja se je znatno povečala zahtevnih procesov. Stopnja pri vseh poslih. V tem času so bili izdelani projekti za avtomatizacijo:

Večji parni kotli (Železarna Jesenice, Termoelektrarna Brestanica, Koksarna Lukovac, Modras Indija, Pivara Beograd, Kranj itd.) plavži Železarna Toplana Banovo Brdo, Iskra Vareš, keramične peči — Zaprešič, Mladenovac, Gostivar, Titov Veles itd. Avtomatizirani so bili tudi plinski regulatorji in različne industrijske peči.

Pojavile so se tudi zahteve po prečiščevalnih napravah v vodovodih. Zlasti meritve pretoka in registracije količin so zahtevale vse bolj izpopolnjene instrumente.

Večji projekti s tega področja so bili narejeni za Visokoza Loznica, Toplana Zagreb, Vodovodi Sarajevo, Tuzla, Ljubljana, Rižana in črpalnišča, katerih izvajalec je bil Litostroj. Poleg te investicijske opreme je pričela v tem času proizvodnja nekaterih serijskih izdelkov. Lastne konstrukcije je bil bimetalni termometer za industrijsko uporabo, katerega še danes izdelujemo, po licenci SAUTER pa termometer za bojlerje. V tem obdobju si je na osnovi uspešno izvedenih projektov afirmiral, vendar materialne možnosti niso dopuščale nadaljnjo ekspanzijo. TIO je bil znan po celi državi,

v lokalnem merilu pa je ostal v slabih prostorih, zato se je tudi odločil za novogradnjo. V Radovljici je bila po šestdesetih letih zgrajena nova tovarna (sedanja Almira). Deloma se je začela selitev v nove prostore (konstrukcija se je že preselila), vendar do dokončne preselitve ni prišlo. To je bila ena od kritičnih prelomnic, da je bila rast tega kolektiva prekinjena. Vzrokov za to odločitev je bilo več, nekaj znotraj kolektiva, deloma tudi zunanji faktorji niso doumeli, kakšnemu programu se odrekajo. Dejstvo je bilo, da je ostala proizvodnja v starih prostorih. Pisalo se je že leto 1966 in sanacija je bila opravljena na ta način, da se je v sodelovanju z razvojem Iskre pričela uvajati nova proizvodnja industrijske pnevmatike in hidravlike. To so bili najtežji časi tega kolektiva.

Veliko kadrov se je v tem času izgubilo in celotni kolektiv se je z redkimi izjemami ponovno pričel razvijati. Začetne težave osvajanja novega programa so bile prebrodene, vendar je ostalo vprašanje nadaljnje ekspanzije odprto. Številna prizadevanja, da bi na obstoječi lokaciji izboljšali prostorske kapacitete, so bila brezplodna. Gradbenega dovoljenja za novogradnjo na obstoječi lokaciji ni bilo. Denarja za celotno novogradnjo na novi lokaciji pa tudi ne. Tako je nastalo obdobje iskanja rešitev in nadaljnega razvoja zanimivega programa. V tem obdobju se je na širšem slovenskem področju pričelo združevanje tovarn, ki so izdelovale elemente avtomatizacije in tako se je TIO priključil Iskri Avtomatika kot proizvajalec delov za avtomatizacijo. V okviru Avtomatike se je zopet začel reševati problem prostorov, vendar končna odločitev ni bila zadovoljiva, saj so tudi druge tovarne imele podobne težave. Ker so bili izdelovalci električnih komponent močnejši in so bile zahteve po električnih elementih velike, ni bilo izgledov za združevanje potrebne vsote za celotno novogradnjo v doglednem času. Potrebe po pnevmatskih in hidravličnih komponentah so se tudi hitro večale, zato se je pojavila konkurenca na tem področju. V tem času so tudi lokalni dejavniki spoznali, da je velika škoda za kraj in celotno regijo, če se ta program preseli

drugam. Tako je prišlo do razgovorov z DO Veriga, da skupno rešimo prostorske probleme in omogočimo ekspanzijo tega programa v okviru celotne DO v perspektivi in s tem dosežemo na tej regiji višjo stopnjo predelave materiala z manjšo potrošnjo energije. Postopna preusmeritev nekaterih proizvodnih programov nam bo vsem skupaj garancija za boljše jutri.

V tem obdobju se je v TIO razvijala pnevmatika v hitrem tempu, saj širok spekter elementov to dokazuje. Leta so hitro minevala in tudi proizvedevajo družbene resolucije. vodnja raste hitreje kot pred. Če na kratko naštejemo, katere rešitve avtomatizacije so bile dane z elementi pnevmatike in hidravlike v zadnjem času, dobimo naslednjo sliko:

- komunalna vozila,
- cestna in tirna vozila,
- preoblikovalni stroji,
- varilni aparati,
- izdelovalni stroji,
- avtomatizirane tehnološke linije,
- betonarne,

- asfaltne baze,
- specialne naprave za montažne linije,
- prečiščevalna postrojenja v vodovodih in
- prezračevanje objektov.

To je samo nekaj področij. Veliko je število naprav, ki so skonstruirane z našimi elementi v različnih industrijah. Področje avtomatizacije je še bolj obširno, kot ga trenutno obvladujemo, in v naših programih je niz novih elementov, ki jih že razvijamo, ali pa so začrtani v razvojnih planih.

Raziskava trga stalno dokazuje, da smo na pravi poti in da je potreb več kot izdelavpravi čas, da začrtamo v 5-letnih kapacitet.

Zato menim, da je sedaj nem obdobju, ki ga načrtujemo v teh mesecih, še hitrejšo rast in izboljšamo opremo.

Zavedamo se, da bodo ti časi težki, saj že samo obratovanje v večjih prostorih pomeni večje stroške, še preden dosežemo znatno večji obseg proizvodnje.

Anton Avsenek

Kako se vrtijo naši delovni stroji

Le temeljita in konkretna analiza preteklega dogajanja je lahko osnova pravilnim poslovnim odločitvam in ukrepom za boljše nadaljnje delo.

Prav gotovo je sedanj čas, ko resno in zavzeto razpravljamo o stabilizaciji in pripravljamo konkretne stabilizacijske programe, primeren, da se seznanimo tudi s podatki, ki kažejo, kako izkoriščamo razpoložljive kapacitete naših produkcijskih strojev in naprav.

Optimalno izkoriščanje strojev je še toliko bolj pomembno v tem trenutku, ko velja na trgu za naše izdelke veliko povpraševanje. Razumljivo je, da je potrebno tako stanje čim bolj izkoristiti, saj je v razmeroma zapleteni gospodarski situaciji pri nas in v svetu težko predvideti bolj natančno, koliko časa se bo to stanje še nadaljevalo.

Ker smo se letos bolj organizirano in konkretno lotili obravnave zastojev strojev, pogledjmo, kaj nam kažejo zapiski zastojev strojev za TOZD s strani proizvodne dejavnosti za prva meseca letošnjega leta.

Tako v januarju kot v februarju smo »dosegli« okoli 23 tisoč ur zastojev mesečno, kar pomeni, da približno 60 strojev mesečno stoji v 2 izmenah. Če ta podatek izrazimo odstotno, ugotovimo, da mesečno zaradi

različnih vrst zastojev stoji 20 odstotkov vsega strojnega parka v delovni organizaciji.

Prav gotovo so zanimivi bistveni razlogi zaostankov:

1. 30 % vseh zastojev nastaja zaradi popravil strojev;
2. nadaljnjih 30 % zastojev predstavlja postavka »ni delavca«;
3. od 3—8 % časa izgubimo zaradi pomanjkanja osnovnega materiala;
4. razliko do 100 % predstavljajo ostale vrste zastojev, od katerih naj omenimo pomanjkanje orodja, ki predstavlja 1—3 % vseh zastojev.

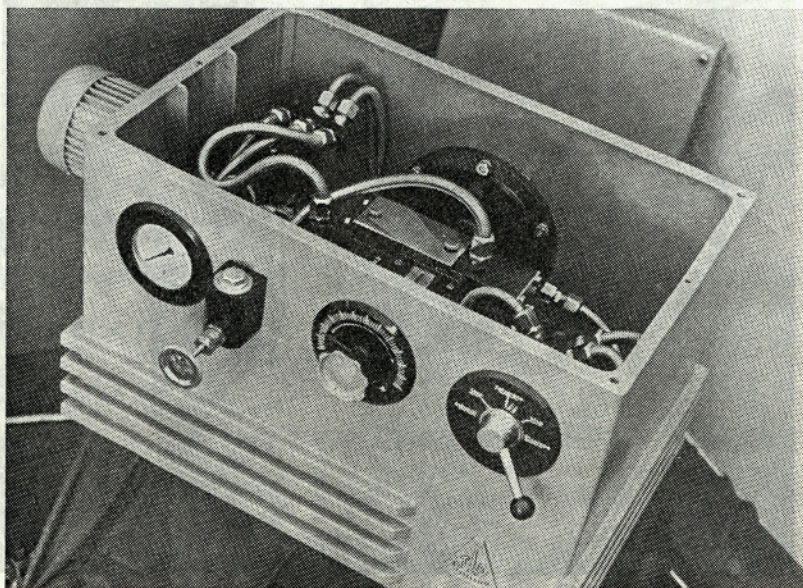
Če to pokažemo še s statističnim podatkom, koliko ur zastojev odpade na en delovni stroj; ugotovimo, da za delovno organizacijo povprečno 79 ur mesečno.

— V vijakarni in sidrskih verigah vsak stroj stoji 80—110 ur mesečno, v verigarni in kovačnici pa 45—90 ur mesečno.

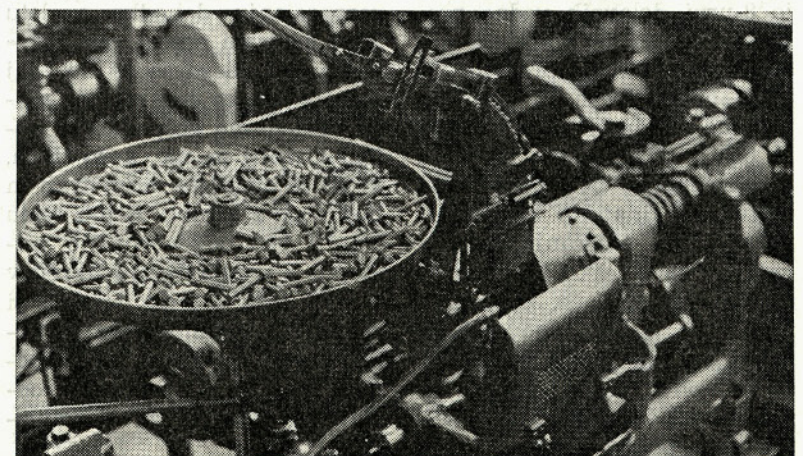
Podatki tudi kažejo, da so zastoji v februarju 2 % višji kot januarski.

Prav gotovo so ti skromni podatki zgovoren dokaz pomembnih notranjih rezerv, ki so nam na razpolago v DO. Tak delitev predstavlja tudi selekcijo in dokazuje, katerim postavkam velja posvetiti največjo pozornost.

Gvido Melink

Hidravlični regulator pretoka

Vprašali smo...

O TOZD verigarni že dalj časa nismo pisali v našem glasilu, zato ne bo odveč, če postavimo nekaj vprašanj vodji TOZD verigarna, tov. Bogu Košniku.

Ob obravnavi zaključnih računov za preteklo leto smo ugotavljali, da je TOZD verigarna glede na poslovni uspeh na prvem mestu v DO. Takšno stanje pa traja že nekaj let. Kako uspeva delavcem v TOZD verigarni ohranjati takšen položaj?

Med Gorenjci ni priljubljen kakršnokoli prvenstvo, zato o tozdu verigarna ne pišemo pogosto, ker menimo, da je doseganje načrtovanih obveznosti nekaj normalnega. Dejansko pa so uspehi na področju celotnega poslovanja, tehnologije, opremljenosti in notranje organizacije dela precejšnji in je pretirana skromnost odveč. K temu rezultatu je v veliki meri prispevalo stanje na tržišču, kjer je konjunktura v povprečju dobra, poleg tega pa jasna razvojna usmeritev v proizvodnem programu, investicijah in kakovosti končnih izdelkov. Večji del tega uspeha nosijo predvsem sami delavci, saj smo znani kot homogen kolektiv, z majhno fluktuacijo in dobrimi proizvodnimi rezultati.

S kakšnimi problemi se kot vodja TOZD z največjim številom zaposlenih najpogosteje srečujete?

Enostavno vprašanje — na katerega je zelo težko odgovoriti. Problematika vođenja tozda je v sedanjih pogojih gospodarjenja in uveljavljanja samoupravnih načel zelo raznolika, obsega vrsto zelo širokih področij dela in zahteva največjo angažiranost. Popoln odgovor bi zahteval analitično obravnavanje posameznih problemov, zato se omejujem le na dvoje področij, ki me osebno najbolj obremenjujeta, to je pomanjkanje časa in prizadevanje za uveljavitev tozda po svoji samoupravni vsebini. Če razčlenim prvi problem, predvsem v načelih odločanja, resnično ni vseeno ali ima tozd 50 ali s koraj 250 delavcev kot jih ima verigarna. Prav tako je pomemben obseg različnih postopkov in področij proizvodnje, ki jih zahteva izdelava verig ter obsežno delo na samoupravnem in političnem področju, ki večji del še vedno leži na vodju tozd. Če pri tem upoštevamo, da imajo naši tozdi zelo okrnjene operativne službe, potem je razumljivo, da je 8-urni delavnik vedno prekratek in ga je potrebno podaljševati. Drugi problem je težji, občutljivejši in globjega pomena. Področje dela, vpliva in obseg odgovornost tozda se je neprimerno bolj povečal od vpliva na finančno komercialno področje odločanja, zato je večkrat zelo težko izravnavati to nesorazmerje, oz. konkretno zelo težko je biti odgovoren za nekaj, na kar nimaš vpliva oz. se ta vpliv zaradi podedovanih navad in nekdanjih obratov zelo počasi krepi.

Med zaposlenimi v TOZD verigarna je kar 48% žensk. Kako rešujete njihove probleme, saj se pogosto srečujejo njihove vloge delavke — samoupravljalke in matere, gospodinje?

Ta problem ni nov in je povsod tam, kjer je delež zaposlenih žensk velik ali prevladujoč. Lahko ugotavljam, da kot delavke in samoupravljalke ne zaostajajo za moškimi, mogoče so v določenih primerih še celo bolj dojemljive in odločnejše pri reševanju vsakdanjih proizvodnih in samoupravnih problemov v sredini svojih skupin. Probleme z varstvom, njihove osebne in družinske težave skušamo reševati preko odbora za medsebojna razmerja ali jih skušamo s takim ali drugačnim uspehom utiriti na normalno pot, rešujemo jih z dogovorom ali prepričevanjem. Motijo me le njihovi medsebojni konflikti v skupinah, ki izvirajo iz njihovega večnega orožja — jezika, čenč in opravljanja, ki včasih dosežejo tak obseg, da slabijo delovne rezultate. Ta pripomba je dobronamerna in naj ne slabi celotne ocene njihovega deleža pri celotnem obsegu uspeha v tozdu, ki je velik in pomemben.

Smernice srednjeročnega razvoja TOZD 1981—85, ki so zdaj v postopku sprejemanja zajemajo kompleksen razvoj TOZD, tako glede doseganja dohodka in pogojev za pridobivanje dohodka ter predvidena vlaganja. Kateri proizvodi so osnovni nosilec razvoja?

Osnovni nosilec razvoja v smernicah srednjeročnega razvoja tozdv v letih 1981—85 so predvsem končni izdelki, z manjšim poudarkom na odstotku vgrajenega materiala, ki so akumulativnejši in ki na področju tehničnih verig pomenijo določeno kakovost. To so predvsem verige za osebna vozila, pri katerih smo še premalo izkoristili prednost domačega patenta, verige za zaščito pnevmatik na delovnih strojih in kvalitetne verige višjih kakovostnih stopenj. Pustili smo možnost razvoja tudi na drugih področjih, kot so kompletna oprema v transportu, gozdarstvu ali celo na področju nove usmeritve Verige in programa pnevmatike in hidravlike.

Kako ocenjujete izvajanje predlaganih stabilizacijskih ukrepov v letu 1980?

Menim, da so splošni stabilizacijski ukrepi podani v družbenem dogovoru o uresničevanju družbene usmeritve o razporejanju dohodka v letu 1980 napisani precej »na kožo« tistih DO, ki so se že do zdaj prizadevala za čim racionalnejšo in donosno gospodarsko politiko, manj pa na kožo tistih, ki so se obnašale nesmotrno in poslovale z izgubo. Kljub temu smo z vso odgovornostjo pristopili k uveljavljanju ukrepov v naši tozdi s tem, da smo si zadali cilj vrednostnega in količinskega povečanja proizvodnega načrta s povečanim odstotkom dohodka za akumulacijo.

TOZD verigarna je največji izvoznik v delovni organizaciji. Tako ustvarjate potrebna devizna sredstva za uvoz tudi v ostalih TOZD. Kaj menite o medsebojni devizni stimulaciji v DO, ali sistem ustreza?

Moje mnenje o medsebojni devizni stimulaciji je splošno znano in večkrat naleti na več ali manj gluha ušesa. Ta sistem, ki je sedaj v veljavi, prav gotovo ni stimulativen in ga bo vsekakor potrebno prilagoditi današnjim pogojem in splošni usmeritvi v pospeševanju izvoza.

Naš cilj je v letošnjem letu povečanje izvoza. S tem se vključujemo v splošno akcijo

za zmanjšanje zunanjetrgovinskega primanjkljaja. Ali kapacitete v TOZD verigarni dopuščajo povečanje izvoza?

Kapacitete v tozdu so praktično v celoti izkoriščene in je povečanje izvoznih možnosti že bilo vključeno v gospodarskem načrtu za leto 1980. Možnosti so le v prerazporeditvi proizvodnje za domači trg in pa ob pogoju boljše oskrbe z dodatnim delom v 3. izmeni in pa seveda v dodatnem investiranju v nove proizvodne zmogljivosti.

Kakšna so vaša predvidevanja za poslovanje TOZD verigarna v letošnjem letu in ka-

njeni, da bi v celoti dosegli cilje, postavljene z gospodarskim načrtom in s stabilizacijskim programom?

Kakršnekoli prognoze o doseganju končnih rezultatov so še v športu dvomljive, toliko bolj so vprašljive v proizvodnji, kjer je težko predvideti rast materialnih stroškov, na katere nimamo vpliva, in tržne situacije, ki se včasih bliskovito menja. Kljub temu upam, da bodo postavljeni cilji doseženi, seveda s pogojem, da bo materialna oskrba nemotena in kolikor toliko zadovoljivi ostali pogoji, ki jih proizvodnja potrebuje za normalno obratovanje.

Novi stroji v tozdu sidrne verige

V obratu sidrnih verig se je v zadnjem času povečala strojna zmogljivost za proizvodnjo rudarskih in ostalih visokoodpornih verig z montažo enega upogibalnega in enega varilnega stroja. Pri izbiri nove strojne opreme se je upoštevala novejša tehnologija upogibanja. Poznano je, da je upogibanje eno izmed zahtevnejših faz v tehnološkem procesu izdelave verig in prav pri upogibanju lahko nastanejo napake v členih, kar pozneje predstavlja povečan izmet. Pri hladnem upogibanju materiala za visokoodporne verige zelo rade nastanejo razpoke na radiusnih členih, ker ima material veliko trdoto. Hladno upogibanje je bilo možno le do premera materiala 18 mm.

območje hladnega upogibanja 18 do 20 mm,
maksimalna dolžina člena $t = 126$ mm,
maksimalna širina člena $b = 122$ mm
maksimalna kapaciteta $K = 10$ čl./min,
priklopna moč $N = 430$ KVA.
Delovanje stroja

Material, ustrezne dimenzije, se najprej razreže in peska, da je očiščen oksidnih površin. Tako narezani in opeskanji členi se vložijo v drčo avtomatske saržirne naprave, ki s pomočjo nakladalnega mehanizma člene transportira v vhodno korito upornega grelca. Elektroporni grelec člen segreje na določeno temperaturo (720 sto-

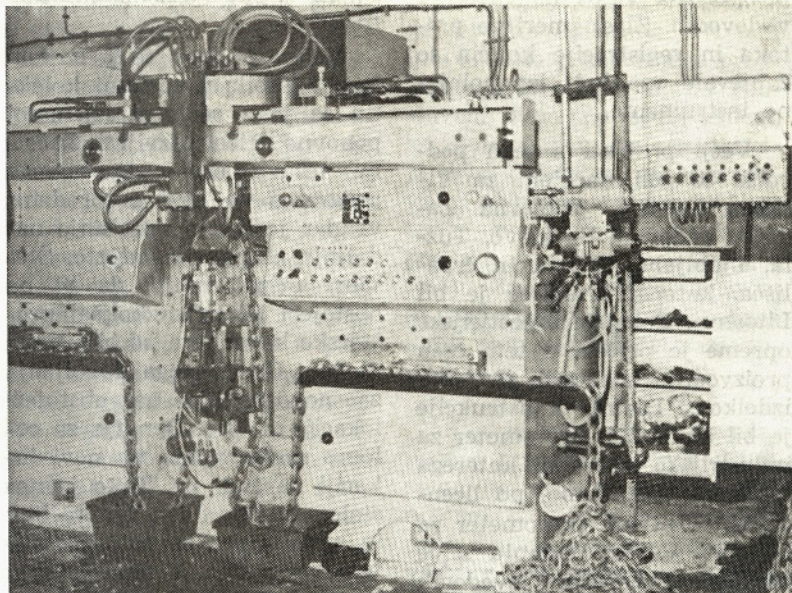
pinj C — 760 stopinj C) in preko podajnega mehanizma vloži v žleb upogibalnega stroja. Tako segreti člen transportni podajni mehanizem vloži v krivilno orodje. Upogibalni stroj izvrši fazo upogibanja s pomočjo hidravličnih cilindrov in ustreznimi oblikovalnimi valji. Nastali upognjeni člen priimejo hidravlične klešče, ki ga za 90 stopinj zasukajo in ponovno vložijo v novo upogibajoči se člen. Tako nastalo upogibano verigo transportna naprava pretaka na nakladalne mreže. Veriga je pripravljena za varjenje. Orodje za upogibanje je izvedeno z valjčnim sistemom, kar omogoča lažje, mirnejše in lepše upogibanje verige. predvsem pa daljšo življenjsko dobo orodja.

Poleg upogibalnega stroja je bil montiran še stroj za varjenje visokoodpornih verig od $\varnothing 10$ —16 milimetrov na odgorevanje z naslednjimi tehničnimi karakteristikami:

varilno območje 10—16 mm,
najmanjša dolžina člena $t = 25$ milimetrov,
največja dolžina člena $t = 70$ milimetrov,
največja kapaciteta $K = 10$ členov na minuto,
priklopna moč $N = 90$ KVA

Novi varilni stroj je po principu enak ostalim strojem, ki varijo po principu odgorevanja. Zmogljivost stroja je znatno večja. S povečanjem strojnega parka varilnih strojev na odgorevanje je dana možnost, da se na enem stroju vari le ena dimenzija verige. To pa omogoča večjo storilnost stroja ob manjši zalogi orodja.

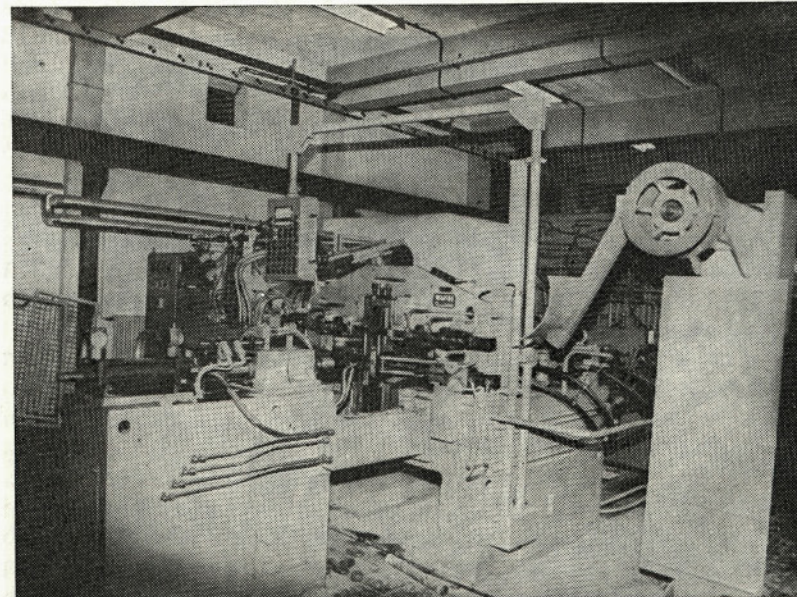
Franc Bregar

Varilni stroj MRP

Z montažo in uspelim pogonom novega upogibalnega stroja pa pomeni korak naprej v tehnologiji upogibanja visokoodpornih verig. Na stroju se namreč lahko upogiba do $\varnothing 36$ mm premera materiala. Upogibalni stroj je izveden tako, da je možno hladno upogibati verige do 20 mm in s pomočjo elektropornega grelca do $\varnothing 36$ milimetrov. Upogibanje ne poteka več na mehanski način s pomočjo ekscentrov in mehansko vodeni podajalnimi napravami, temveč je vsa operacija upogibanja izvedena s hidravličnim pogonom. Tako je delovanje stroja manj hrupno in brez lomov orodja.

Sestava stroja:
upogibalni stroj,
hidroagregat,
uporni grelec,
avtomatska saržirna naprava,
transporter upogibane verige in elektrokrmilni sistem.
Osnovni tehnični podatki:
območje toplega upogibanja 20 do 36 mm,

Upogibalni stroj Wafios

Končani so občni zbori v OOOZS v TOZD in DSSS

Po sklepu Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil sprejet na 9. kongresu, 26. 10. 1978 v Mariboru, morajo vse organizacije in organi zveze sindikatov in sindikatov uskladiti svoje statutarne sklepe in poslovniške v prvem polletju 1980. Prav tako morajo biti prve volitve po tem statutarnem sklepu izvedene do 30. junija 1980. Pri tem je treba upoštevati različne položaj, kadrovske sestave, metode delovanja organov zveze sindikatov in sindikatov od osnovne organizacije do republiškega sveta zveze sindikatov. Glede na to, da je potrebno zagotoviti tudi določeno kontinuiteto v delovanju organov zveze sindikatov in sindikatov, se šteje, da je začel teči prvi enoletni oziroma dvoletni mandat novoizvoljenim, ko bodo na tej dolžnosti izvoljeni v skladu s tem statutarnim sklepom. Tako v skladu s statutom ZSS in statutarnim sklepom, sprejetim na prvi konferenci ZSS, traja mandat predsednika in članov izvršnega odbora v osnovni organizaciji ZS dve leti, enako mandat predsednikov, sekretarjev in delegatov v KOOZS v delovnih organizacijah in v koordinacijskih odborih v SOZD. Mandat voljenih funkcionarjev in stalnih organov zveze sindikatov in sindikatov traja eno leto, prav tako za predsednika in podpredsednika. Mandat dve leti traja za sekretarja občinskega in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ter sveta zveze sindikatov v posebni družbenopolitični skupnosti. Dve leti je tudi za predsednika medobčinskega sveta zveze sindikatov, za predsednika in podpredsednika občinskega in republiškega odbora sindikata dejavnosti. Na vse zgoraj omenjeno članstvo in funkcije se lahko ponovno izvolijo največ še enkrat.

Tako so v skladu s statutom in statutarnimi sklepi bili izvedeni občni zbori OOOZS v TOZD in DSSS, upoštevaje pri izbiri delegatov in članov organov ZS — odnos kandidatov do sistema socialističnega samoupravljanja in vloge družbenopolitičnih organizacij in posebej zveze sindikatov v tem sistemu, družbenopolitično in samoupravno aktivnost kandidatov, podpora oziroma zaupanje delovnega okolja, iz katerega izhaja kandidat, kakor tudi strukturo delavcev glede na spol, starost, dejavnost in socialni sestav. Pri kadrovanju sindikalnih funkcionarjev smo upoštevali še družbeno dogovorjena merila in načela kadrovske politike. Na teh občnih zbora so OOOZS izvolile IOOOZS delegate v konferenco OOOZS DO, športnega in kulturnega poverjenika, prav tako tudi nadzorne odbore in seveda sprejeli vse ostalo po običajnem dnevnem redu od poročil finančnih načrtov in program dela za leto 1980. Na prvih konstituantnih sejah v IOOOZS so izvolili še predsednika, podpredsednika ter tajnika v naslednji sestavi:

IOOOZS — TOZD kovačnica

1. Pavlin Jože — predsednik
2. Beguš Franc — podpredsednik
3. Radevič Ivan
4. Dečman Dane
5. Lilek Franc
6. Serajnik Vladimir
7. Beguš Nada
8. Arko Janez
9. Flegar Milan
10. Kunc Matija
11. Hozjan Jože

Delegati v KOOZS:

1. Pavlin Jože — vodja
2. Beguš Franc
3. Hozjan Jože

Nadzorni odbor:

1. Šmit Janez
 2. Kovačič Ivan
 3. Urh Franc
- poverjenik za šport: Lavrič Jože
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Beguš Nada

IOOZS — TOZD verigarna:

1. Urh Marija — predsednik
2. Kosi Janko — podpredsednik
3. Stržinar Cilka — tajnik
4. Bogataj Liljana — blagajnik
5. Hafner Milja
6. Jakopič Marjeta
7. Kopše Silva
8. Ljubičič Jakob
9. Pfajfar Jože
10. Pintar Stanko
11. Pretnar Branko
12. Štabi Đuro
13. Šinkovec Mihela
14. Sovič Dušan

Delelati v KOOZS:

1. Urh Marija
2. Kosi Janko
3. Pfajfar Jože

Nadzorni odbor:

1. Tonejc Dora
 2. Korošec Franc
 3. Čemažar Marjan
- poverjenik za šport in rekreacijo: Pfajfar Alojz
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Klavora Zdravko

IOOZS — TOZD vijakarna:

1. Pretnar Franc — predsednik
2. Crnkovič Angela — podpredsednik
3. Lunder Majda — tajnik
4. Krničar Irena — blagajnik
5. Ušaj Franc
6. Lukič Rajko
7. Mužan Larjan
8. Dekanović Milica
9. Marič Marija
10. Špehar Anica
11. Ulčar Marko

Delegati v KOOZS:

1. Pretnar Franc — vodja delegacije
2. Crnkovič Angela
3. Lunder Majda

Nadzorni odbor:

1. Krničar Marjan
 2. Dobnikar Bogo
 3. Stiperski Štefan
- poverjenik za šport in rekreacijo: Ušaj Franc
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Beznik Jožica

IOOZS — TOZD sidrne verige:

1. Korošec Anton — predsednik
2. Simić Jovo — podpredsednik
3. Kužnik Miro — tajnik in blagajnik
4. Heberle Olga — zapisnikar
5. Mihajlovič Nenad
6. Ulčar Jože
7. Junšič Jože
8. Smodiš Matija
9. Mujazinović Mehmed
10. Pungerčar Josip
11. Stepanović Drago

Delegati v KOOZS:

1. Korošec Anton — vodja delegacije
2. Simić Jovo
3. Kužnik Miro

Nadzorni odbor:

1. Panker Franc — predsednik
2. Pernuš Tine
3. Silič Hilda

poverjenik za šport in rekreacijo: Beravs Jakob

poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Ušaj Franc

IOOZS — TOZD vzdrževanje:

1. Moličnik Rajko — predsednik
2. Ferjan Ivan — podpredsednik
3. Humerca Vladimira — tajnik
4. Jelenc Stane — blagajnik
5. Veren Bela
6. Trseglav Bojan
7. Dežman Vinko

8. Udovč Ignac st.

9. Pertnač Martin

Delegati v KOOZS:

1. Moličnik Rajko — vodja delegacije
2. Ferjan Ivan
3. Trseglav Bojan

Nadzorni odbor:

1. Zor Anton — predsednik
 2. Skumavc Frido
 3. Vidic Milan
- poverjenik za šport in rekreacijo: Kunčič Matija
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Beguš Franc

IOOZS — TOZD orodjarna

1. Smole Jože — predsednik
2. Frelj Franc — podpredsednik
3. Lotrič Franc — tajnik
4. Demšar Tomaž — blagajnik
5. Praprotnik Janez
6. Kenda Janko
7. Polajnar Darko

Delegati v KOOZS:

1. Smole Jože — vodja delegacije
2. Lotrič Ivan
3. Frelj Franc

Nadzorni odbor:

1. Gros Ida — predsednik
2. Habjan Vinko

3. Kavčič Anton
poverjenik za šport in rekreacijo: Mohorč Franc
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Božo Ličar.

IOOZS — TOZD TIO

1. Šimnic Zdravko — predsednik
2. Kučič Albin — podpredsednik
3. Kanjevič Zlato — blagajnik
4. Dobida Alojz
5. Napast Slavica
6. Kunčič Jože
7. Okič Olga

Delegati v KOOZS:

1. Šimnic Zdravko — vodja delegacije
 2. Kučič Albin
 3. Kanjevič Zlato
- poverjenik za šport in rekreacijo: Kunčič Jože
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Napast Slavica.

IOOZS v DSSS:

1. Pogačnik Mato — predsednik
2. Zakovšek Cveta — podpredsednik
3. Starnad Stojan — tajnik
4. Bregar Simona — blagajnik
5. Bogataj Vinko
6. Noč Ivica
7. Vovk Anica — zapisnikar
8. Pelcar Stane
9. Ivanovič Zvonimir
10. Ptiček Ivan
11. Juršinič Anica
12. Čop Krista
13. Majer Tomaž
14. Cilenšek Alojz
15. Logar Stane.

Delegati v KOOZS:

1. Pogačnik Mato — vodja delegacije
2. Majer Tomaž
3. Kocjančič Peter

Nadzorni odbor:

1. Kelih Zdravko — predsednik
 2. Bukovnik Štefka
 3. Hanžič Darko
- poverjenik za šport in rekreacijo: Bogataj Vinko
poverjenik za kulturnoizobraževalno komisijo: Noč Ivica

Volitve v IOOZS so bile izvedene v skladu s statutom ZSS in našimi pravili o organiziranosti ter delovanju OOOZS. Tako IOOZS sestavljajo poverjeniki sindikalnih skupin, ki so bili izvoljeni na predlog kadrovske komisije in IOOZS ali posameznih delavcev na sindikalnih skupinah in verificirani na občnih zbora OOOZS. Na občnih zbora OOOZS v TOZD in DSSS so bili izvoljeni tudi po trije delegati, ki sestavljajo KOOZS — SZ Veriga, iz katerih smo 22. marca izvolili predsednika, podpredsednika, tajnika in zapisnikarja ter dva delegata v KOS SOZD SZ. Izvolili smo tudi IO KOOZS SZ — Veriga, ki šteje enajst članov. Poverjeniki za šport in rekreacijo sestavljajo komisijo za šport in rekreacijo pri KOOZS, kakor tudi poverjeniki kulturnoizobraževalne komisije sestavljajo komisijo za kulturno izobraževanje pri KOOZS, katero smo samo verificirali. Nadzorni odbor je izvoljen iz članov nadzornih odborov OOOZS iz TOZD in DSSS.

Jože Hozjan

Zbor Ljubljanske banke

Konec februarja so naši delegati sodelovali na zboru LB, Temeljne banke Gorenjske Kranj. V tem času smo na vseh nivojih ugotavljali poslovne rezultate za preteklo leto in sprejemali letne gospodarske načrte za leto 1980, oziroma sprejemali dopolnitve k planu, s katerimi smo usklajevali plan z resolucijo, dogovorom o delitvi dohodka v letu 1980 in zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev.

To je bil 1. zbor drugega sklica delegatov — upravljalcev banke. Na osnovi ustave je v letu 1977 prišlo do preobrazbe bančništva, katere proces se še razvija. Upravljanje banke skušamo čimbolj približati članicam banke, to je temeljnimi organizacijam, varčevalcem in deponentom. Ker je bila to prva seja zbora, je bila prva naloga izvolitev organov upravljanja banke. Že na konferencah poslovnih enot banke v Radovljici, Kranju, Trzinu, Škofji Loki in na Jesenicah so izvolili svoje poslovne odbore in delegate v zbor banke, izvršilni odbor, svet deponentov in svet varčevalcev. Na seji zbora banke pa so bili še izvoljeni delegati v kreditni odbor, nadzorni odbor, delegacije v združeni banki ter samoupravne delavske kontrole.

Osrednja točka razprave na zboru je bilo poročilo o delovanju banke v preteklem letu in pa uresničevanje srednjeročnega plana 1976—1980 v letu 1980. Veliko naporov je bilo potrebnih v letu 1979, da so ohranili likvidnost banke, ki pa se zelo nihala. Poslovna politika je bila usmerjena v pospeševanje monetizacije vrednostnih papirjev in usmerjanje sredstev v vse oblike selektivnih kreditov (za pospeševanje

izvoza). Na področju dolgoročnih naložb se je banka srečevala s številnimi težavami, saj so bile potrebe po investicijskih kreditih znatno večje od razpoložljivih sredstev.

Tako letni plan investicij ni bil usklajen. Ob koncu leta pa smo lahko ugotovili, da so članice banke investicije nerealno planirale in so prijavile tudi mnogo investicij, za katere so imeli investicijske programe šele v začetni fazi izdelave. Tudi tranše za že odobrene kredite niso bile v celoti izkoriščene zaradi zakasnitve investicijskih del in bodo prenesene v letošnje leto.

Večji obseg je imelo tudi poslovanje s prebivalstvom. Tako so bile dinarske hranilne vloge 24 % večje kot leto poprej, devizna sredstva 40 % in namensko vezana sredstva 47 odst. večja. Potrošniški krediti so delno zaostali, kar je bila posledica slabših pogojev kreditiranja.

Skupni dohodek banke je večji od pričakovanega in bo razporejen članom banke, delno bo izplačan, delno pa se bo združeval nazaj v sklade banke, to je v sklad solidarne odgovornosti, rezervni sklad in sklad osnovnih sredstev. Merila delitve bodo deleži članic, ki so združevale sredstva v banki, in deleži članic, ki so sredstva koristila. Večji delež bo pripadal tudi tistim, ki so sredstva združevali.

Leto 1980 bo tudi za banko stabilizacijsko. Sedanje razmere zahtevajo usmeritev na intenzivnejši razvoj in na varčno gospodarjenje. Banka se bo skušala angažirati zlasti na zmanjšanje kreditnega odnosa in razvoj združevanja dela in sredstev, na razvijanje monetizacije vrednostnih papirjev ter

na pripravo verižnega plačevanja.

Tudi v letošnjem letu so potrebe po investicijskih kreditih veliko večje od razpoložljivih sredstev. Spet lahko ugotavljamo, da investicijske naložbe niso usklajene. Vse investicije so razdeljene v tri skupine. V prvo so uvrščene naložbe, s katerimi pospešujemo izvoz, nadomeščamo uvoz re-promateriala, povečujemo produktivnost in pa tiste, kjer je večji delež lastnih sredstev in sovlaganja. Banka naj bi kreditirala tudi še nedokončane investicijske objekte, pri katerih je že sodelovala in s tem pripomogla k hitremu aktiviranju. Prednost bo dajala tudi sovlaganjem v naložbe na osnovi sporazumov o združevanju dela in sredstev, s katerimi pospešujemo razvoj dohodkovnih odnosov.

Na področju tekočega poslovanja bo banka dajala prednost kreditom za izvoz. Pri monetizaciji vrednostnih papirjev, kamor spada tudi eskont menic, bo povečala obseg poslovanja za 41 %.

Glede poslovnih prostorov bank, za katere ugotavljamo že dalj časa, da so pretesni za takšen obseg poslovanja, se obeta izboljšanje. Gradnja nove poslovne stavbe v Kranju se bo letos nadaljevala in bo predvidoma končana v oktobru. Tudi v Radovljici razmišljajo o gradnji novih prostorov. Že več let je bil v planu prizidek k obstoječi stavbi, vendar obstoji zdaj druga varianta, to je gradnja samostojnega objekta na novi lokaciji, kjer bo mogoče funkcionalno razvijati bančno dejavnost. Realizacija te investicije bo prenesena v naslednje petletno obdobje.

M. K.

Transportne poti

Med zelo pomembne pogoje za uspešno in varno delo v tovarni sodijo brez dvoma dobro urejene transportne poti. Še pomembnejši faktor varnosti za uporabo transportnih poti pa je, da so le-te opremljene s splošnimi znaki, ki jih določajo prometni predpisi. Širok asortiment izdelave različnih zahtevnih izdelkov narekuje, da moramo obdelovance po tehnološkem postopku proizvajati po zaporednih delovnih operacijah na proizvodnih strojih. Da bi vsa dela tekoče, kakovostno in sorazmerno dobro opravljali, vključujemo v proizvodni proces posebno fazo dela, ki jo imenujemo transportiranje.

Vsaka organizacija združenega dela pa skrbi za to, da poskuša opraviti transport obdelovancev na čim bolj aplikativen način, kar pomeni v čim krajšem času in s čim manjšimi stroški. Trenutno v tovarni sorazmerno dobro opravljamo transport z viličarji in avtokarom. Za uspešno in varno delo pri celotnem transportiranju v tovarni, je potrebno poskrbeti in zagotoviti ustrezne transportne poti po obratih in dvoriščih tovarne. Eden od pogojev za varen transport sploh je, da to delo opravljajo samo dobro usposobljeni vozniki viličarjev, ki majo ustrezne izpite. Ob sedanjem stanju lahko tudi ocenimo, ali se držimo vsi prometnih pravil — predpisov. Tako usposobljeni vozniki viličarjev naj bi pomenili enega od pogojev varnega transporta za sebe in vse delavce v tovarni.

Vendar bi želel tokrat omeniti nekaj informacij — navodil za vse zaposlene delavce, ki ne poznajo prav vsi prometnih predpisov o transportnih poteh v tovarni. Končno naj bi nekaj na splošno spoznali, kje in kako morajo biti transportne poti opremljene s prometnimi znaki. Morda naj bi informacije celo vzgojno vplivale na vse delavce, kajti vsi pravzaprav koristimo določene dele teh poti ob prihodu na delo, med delom in odhodu z dela. Pravilno in zaželeno bi bilo, naj bodo te informacije usmerjene v takem vzgojnem cilju, da bi se boljše seznanjeni tudi pravilneje in varneje znali gibati po transportnih poteh. Na ta način bi tako vsi zaposleni prispevali svoj delež za večjo varnost pri uporabi transportnih poti v tovarni. Seveda mora biti načrt tako izdelan, da so vidni vsi prometni znaki, s katerimi mora biti opremljena transportna pot. Ta shema istočasno pomeni tudi pregled urejenosti transportnih poti, obenem pa vzgojno vpliva pri izobraževanju novih voznikov viličarjev. Toda spoznajmo nekatere specifičnosti, ki se dogajajo na naših transportnih poteh v tovarni, tokrat zunaj proizvodnih obratov.

V nadaljevanju bi morda spoznali nekatere posebne nevarnosti in za vsak obrat določene posebnosti pri vsestranski uporabi transportnih poti pri vsakodnevem delu.

Osnovno pravilo ob uporabi vseh javnih cest, med katere

vključimo lahko tudi transportne poti, velja, da moramo glede na namen uporabe poskušati ovrednotiti tudi transportne poti v tovarni. Razdelitev in vrednost poti je osnovni pogoj, da se transportne poti lahko opremijo s potrebnimi prometnimi znaki ter da so transportne poti po predpisanih dimenzijah usklajene, dajejo pogoje, da vsak usposobljen voznik viličarja opravlja varno vožnjo, če upošteva prometne predpise in znake na transportni poti.

Mislimo, da sodi za glavno transportno pot v tovarni, ki poteka od glavnega vhoda po srednjem dvorišču in se ob sedanji razsežnosti tovarne konča na koncu nove orodjarne. Na tej transportni poti se odvija pogosto raznovrsten zelo gost promet.

Kajti poleg tovarniških transportnih vozil — predvsem viličarjev, vidimo pogosto razna zunanja transportna vozila. Nekatera dovažajo v tovarno različne surovine za proizvodnjo in druga sredstva, ki jih nujno rabimo za tekočo proizvodnjo. Druga transportna vozila prihajajo v tovarno po različne gotove izdelke. Poleg tega pa poteka po tej poti promet tudi z motornimi vozili, različnih velikosti od različnih gradbenih podjetij, ki opravljajo zaključna dela pri izgradnji novih proizvodnih obratov. Zaradi tega morda mnogi delavci v tovarni, ki so tudi uporabniki glavne transportne poti, med delom niti ne pomislijo,

da so na mnogih mestih te poti precejšnje nevarnosti za nezgodo, le da se tega pogosto niti ne zavedamo. V tem smislu bi bilo pomembno, da bi se vsi, bolj seznanjeni, odslej več zavedali teh nevarnosti in tako naj bi vsi prispevali k varnejši uporabi transportnih poti.

Ob tem morda ni odveč opozoriti, kdaj obstaja največja nevarnost za nezgodo med delom na transportni poti. Gotovo je to čas odmora, določen za malice, posebno v dopoldanski izmeni. Takrat se nahaja na tej poti veliko delavcev ter le malokateri ob tem pomisli na nevarnost nezgode. Če nekoliko pregledamo še ostale transportne poti v tovarni zunaj obratov, bomo ugotovili, da tudi tu ni marsikaj poskrbljeno za večjo varnost.

Takoj za upravno stavbo se odcepi pot, ki poteka vzporedno z orodjarno. Ugotovili bomo, da na drugem koncu orodjarne na ovinku v levo ni nobenega znaka, čeprav je tu večkrat zelo gost promet. V zadnjem času, še posebno sedaj, se tam nahaja tudi skladišče brezalkoholnih pijač, kamor dovažajo transportna vozila sokove. Drugi dovažajo spet olja in druge surovine. Poleg tega je na tem ovinku prehod za pešce. Določeni delavci orodjarne, vzdrževanja in mizarne uporabljajo pogosto to pot na poti v glavno skladišče in druga dela, ki sodijo v delokrog določenim delavcem.

Naše žene so praznovale

O 8. marcu, mednarodnem dnevu žena, smo že pisali. Marsikatera žena je mogoče razočarana, ker v naši delovni organizaciji že nekaj let ne podeljemo daril. V letošnjem letu so žene prejele čestitke in bile povabljene na proslavo ob dnevu žena, katero je organizirala konferenca sindikata v sodelovanju s konferenco SZDL Lesce v avli Osnovne šole Lesce. Ker je to leto v znamenju stabilizacije, na proslavo niso bili povabljeni znani predstavniki kulturnega življenja tako kot lani, pa vseeno lahko rečemo, da je proslava uspela. Zbralo se je veliko žena iz KS Lesce in naše delovne organizacije, ki so do zadnjega kotička napolnile avlo osnovne šole. Vsaka žena je prejela nageljček kot skromno darilo za praznik, ki je žal že veliko izgubil na pomenu. Prijeten občutek je zavladal v dvorani, ko je zadonela Zdravljica v interpretaciji pevskega zbora iz Zasipa. Vse prisotne je v imenu organizatorjev pozdravil

Albin Koman, predsednik konference SZDL Lesce. Nato je zopet zadonela pesem moškega pevskega zbora iz Zasipa. Poseben čar proslavi so pripravili učenci osnovne šole Lesce s svojimi recitacijami in z odlomkom igrice o Rdeči kapici. Tako kot prejšnja leta so bile tudi letos zaslužnim ženam, predvsem za njihovo dolgoletno delo, podeljena priznanja in knjižna darila. Na predlog izvršnih odborov sindikata posameznih TOZD in skupnih služb so priznanja in knjižna darila prejela:

1. Komac Marija — TOZD TIO
2. Legat Marija — TOZD TIO
3. Lilek Silva — TOZD TIO
4. Lojen Olga — TOZD TIO
5. Pintarič Lenka — TOZD TIO
6. Podgornik Ljuba — TOZD vijakarna
7. Kragič Francka — TOZD vijakarna
8. Grum Tončka — TOZD vijakarna
9. Rozman Julka — TOZD verigarna
10. Beguš Marija — TOZD kovačnica
11. Panker Mira — TOZD orodjarna
12. Kočar Olga — DSSS
13. Mlakar Olga — DSSS
14. Udovč Ivanka — DSSS
15. Šoštaric Zdenka — DSSS
16. Korošec Ivanka — DSSS
17. Resman Slavica — DSSS
18. Hrovat Tilka — DSSS
19. Dacar Marija — DSSS
20. Humerca Vladimira — TOZD vzdrževanje

Po končani proslavi so se žene s prijetnim občutkom vrnile na svoje domove z željo, da bi jim bila taka pozornost posvečena večkrat na leto.

Z. A.

Za orodjarno je transportna pot samo za skladiščenje surovin, toda večkrat je mogoče videti voznika viličarja, da nadaljuje pot mimo menze poleg glavnega vhoda, kjer pride na nepreglednem vogalu na glavno transportno pot. Čeprav je na steni menze pravilno postavljen znak prepoved vožnje, so zaradi neupoštevanja znaka voznika viličarja prisotne na omenjenem vogalu velike nevarnosti za nezgodo.

Veliko je še nevarnih mest na transportnih poteh v tovarni zunaj obratov, ki pa se pri uporabi le-teh in ob določenih kršitvah prometnih pravil pri določenih uporabnikih porajajo nevarnosti

še naprej. Tokrat sem skušal izpostaviti le nekatere, kar naj bi pozitivno in v vzgojnem in varnem smislu vplivalo na zaposlene, posebno tiste, ki niso seznanjeni s prometnimi pravili. Ugotovimo lahko, da zaradi srečnega naključja do danes, kljub temu ni bilo hujših nesreč ob uporabi transportnih poti. Toda naše delo ne sme sloneti zgolj na srečnih naključjih. Stanje, kakršno je ob ugotovitvi, nam samo nalaga nove dolžnosti, da je potrebno storiti kar največ, da bomo zagotovili varnejše pogoje gibanja vseh zaposlenih na transportnih poteh.

Jernej Vovk

Kadrovske vesti

ZA MESEC FEBRUAR

Novosprejeti delavci:

TOZD verigarna: Urh Marko
TOZD kovačnica: Golmajer Slavko, Fišar Anton, Nikolič Novo
TOZD sidrne verige: Rotar Ferdo, Ribač Momčilo

Prišli iz JLA:

TOZD kovačnica: Vidic Marko

Prekinili delovno razmerje:

TOZD vijakarna: Gulič Ljubomir, Marič Marija, Ilijanič Marín
TOZD verigarna: Zagorc Miroslav, Kovač Franc
TOZD kovačnica: Novak Ignac
TOZD sidrne verige: Ogorinac Rasim, Rolih Jože

Odšli v JLA:

Komercialni sektor: Tofant Igor
Tehnični sektor: Dimič Dušan
TOZD orodjarna: Pristov Leopold

Rodili so se:

Legat Igorju iz TOZD vzdrževanje sin Matej
Filej Jožetu iz skupnih služb sin Matjaž

Iz kadrovske službe

NESREČE V FEBRUARJU

V februarju smo zabeležili 6 nesreč pri delu.

Kejžar Anton	vijakarna
Legat Rezka	vijakarna
Prešeren Ljubo	kovačnica
Bezenšek Olga	sidrne verige
Novak Franc	sidrne verige
Mučič Niko ml.	verigarna

Ambulanta prve pomoči je v tem času posredovala 566-krat:

Urezi in ubodi	34-krat
Opekline	6-krat
Udarine, stiskanine	19-krat
Odrgrnine	20-krat
Glavoboli, zoboboli	112-krat
Tujki v očeh	21-krat
Želodčne slabosti	41-krat
Prehladi, bolečine grla	22-krat
Previjanje	95-krat
Ostale intervencije	109-krat
Merjenje krvnega pritiska	87-krat

V tem mesecu nismo zabeležili začetnih požarov.

Iz SVD

Sporazum z Merkurjem podpisan

Že dalj časa si prizadevamo doseči večjo povezavo proizvodnje in trgovine. En način povezave je udeležba na skupnem prihodku, drug način pa sovlaganje v investicije in kasnejša udeležba na skupnem dohodku, ki se ustvarja z novo investicijo.

Na tak način smo se povezali z Merkurjem v Kranju, ki predstavlja enega od naših najpomembnejših kupcev. Že konec lanskega leta smo podpisali sporazum o sovlaganju v izgradnjo skladišč v Pivki pri Naklem, v začetku marca pa še en sporazum, s katerim se Merkur zavezuje združevati sredstva v izgradnjo galvanike v Verigi. Nosilec obeh sporazumov je z naše strani TOZD Verigarna.

Kot vidimo, gre za obojestranski interes. Na eni strani za pridobivanje sredstev za investicijo, na drugi strani za kasnejšo udeležbo na skupnem dohodku. S tem načinom se je zamenjal kreditni odnos, katerega smo do zdaj uporabljali.

V prihodnje bo takšnega sodelovanja vse več. Tako bodo udeleženci v poslovnem procesu tesneje povezani, saj bo v interesu vseh, da dosežejo čim boljše uspehe.

M. K.

Nekateri kadrovski podatki iz leta 1979

V lanskem letu je bilo v naši delovni organizaciji povprečno o 1.342 zaposlenih, od tega 895 moških in 447 žensk. Zaposlenost po posameznih TOZD je bila naslednja:

	žensk	moških
orođarna	70	13
vzdrževanje	155	2
vijakarna	184	99
verigarna	245	120
kovačnica	150	37
sidrne verige	129	8
TIO	104	22
DSSS	305	146

V letu 1979 smo sprejeli 5 delavcev manj, kot jih je delovno organizacijo zapustilo, tako da se je stalež zaposlenih 31. 12. 1979 znižal za 5 oseb v primerjavi z istim datumom leto prej.

Fluktuacija glede na povprečno število zaposlenih znaša 11 %, če pa odračunamo naravni odliv (upokojitve, JLA) znaša dobrih 8 %, kar ni zaskrbljujoče. Posebno v zadnjih mesecih lanskega leta je močno upadla.

Odsotnost zaradi bolezni in nesreč je znašala na vse opravljene ure 4,7 %, kar pomeni, da je delalo le za nadomestilo bolniških izostankov 61 delavcev. Beležili smo 2.101 primerov obolenj, oziroma 16.904 dni bolniških izostankov, kar pomeni, da je v povprečju vsak član kolektiva izostal z dela 12,5 delovnih dni zaradi bolezni, v resnici pa je posamezna odsotnost zaradi bolezni trajala 8 delovnih dni.

Kvalifikacijska struktura naslednja:

zaposlenih je bila 31. 12. 1979	
PK delavci	723
KV delavci	369
tehnik	205
del. z višjo šolo	21
del. z visoko šolo	28

Glede na nizko KV strukturo je bilo v zadnjih letih dodeljenih 20 kadrovskih štipendij na višjih in visokih šolah, 1 štipendija na srednji tehnični šoli, ob tem je 79 štipendij dodeljenih za vajence. Štipendije za posamezne smeri višješolskega in visokošolskega študija so naslednje:

fakulteta za strojništvo — I. stopnja — 8 štipendij
II. stopnja — 8 štipendij
ekonomska fakulteta — II. stopnja — 1 štipendija
pravna fakulteta — II. stopnja — 2 štipendiji
fakulteta za naravoslovje in tehnologijo — II. stopnja — 1 štipendija

4 štipendisti bodo zaključili šolanje v letošnjem letu, 5 štipendistov v letu 1981, 7 štipendistov v letu 1982 in 5 štipendistov v letu 1984.

Kljub temu, da je višina štipendij navedena v samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih delitve ČD in OD, naj za tiste, ki so ga »pomanjkljivo« prebrali, navedem te višine:

Srednje in poklicne šole:	povprečna ocena	število točk
	2	350
	3	400
	4	450
	5	500

Sodelavkam — počutite se čile, bodite lepe

Kako se počutite? Zdajle, prav ta trenutek? Boste rekli, da bolje ne bi moglo biti? Da ste čili in vedri in da je skorajda ni situacije, ki bi se ji ne čutili kos? Morda pa zdaj vaše počutje ni najbolj blesteče, nekam težki ste in medli? Mogoče ste celo naravnost razdražljivi in vzkipljivi?

Najsi se počutite tako ali drugače, vedeti morate, da je vzrok temu skrit v vas samih in da, če le želite in hočete, lahko spremenite svoje počutje in zaživite sproščenejšo življenje kljub tegobam, ki jih prinašajo vsakodnevne težave. In nihče vam ne bo oporekal, če boste rekli, da je naš svet trd. Res je! V našem času, drugi polovici 20. stol. je življenje hitreje kot nekoč. Svet je manjši. Prizadenejo nas lahko stvari, ki se dogajajo daleč stran. Ne skrbijo nas le dogodki doma, temveč tudi to, kar se dogaja na drugi polobli. Življenje je zamotani sodobni družbi terja vedno več našega časa, energije, jasne izoblikovane nazore in čustva. Celo običajno, vsakodnevno življenje — boj za zaslužek, tekma z venomer rastočimi cenami, reševanje naspotujočih si zahtev službe in družine, vzgoja otroka terja veliko več skrbnega načrtovanja kot

višje in visoke šole:

uspeh	število točk
6 — 6,5	450
6,6 — 7,2	500
7,3 — 7,9	570
8,0 — 8,6	650
8,7 — 9,4	750
9,5 — 10	850

Sedanja vrednost točke znaša 2,65 din, to pomeni, da je povprečna višina štipendije na srednji, oziroma poklicni šoli 106 starih tisočakov in na univerzi 172 starih tisočakov.

Franc Čop

OB UPOKOJITVI

Invalidsko je bila upokojena Vesel Mira, ki je bila 29 let na delovnem mestu delavka-pakovalka. Vztrajala je na delu, ki se ga je privadila, v dobrem in slabem. Čeprav je bila vedno rahlo zagrenjena, bomo vsi, ki smo jo poznali, pogrešali njen humor in odrezavost.

Delo in dolgoletni neurejeni stanovanjski pogoji, ki so se ji šele v preteklem letu uredili, so ji načeli zdravje tako, da je bila predčasno upokojena.

Ob upokojitvi ji želimo izboljšanje zdravja in mirno uživanje zaslužene pokojnine. DoB

OB UPOKOJITVI

Vedno je prijetno pisati o nekom, za katerega veš, da mu je delo, predvsem dobro pravljeno delo, življenjski moto in nekaj samo po sebi razumljivega. Taki sta bili delavki Pergar Dušanka in Huč Amalija. Bili, pišemo zato, ker jima je neizogibna življenjska pot naložila toliko let, da sta sprejeli predlog za upokojitev in se vpisali v seznam upokojencev TOZD verigarne. Ta seznam v zadnjem času postaja vse daljši, ker prav v vrstah delavk prihaja do nekakšne generacijske menjave. Zabeleženi sta tudi v nenapisani knjigi spominov na delavke in delavce, ki pri delu niso poznali besede — ne bom, ne morem, nočem. Zanju je bilo delo več kot dnevna naloga. Pri tem je izstopala tov. Pergarjeva, ki je znala to svojo lastnost prenašati tudi na mlajše in je marsikateremu v njegovih stiskah poskušala biti prijatelj in svetovalec. Tov. Pergarjeva je bila rojena leta 1925 in jo je pot za kruhom privedla iz Svetozareva v naše kraje. Svojo delavsko pot je pričela leta 1948 v Jedinstvu — Beograd, spoznala je delo v jeseniški železarni, od leta 1963 pa je bila zaposlena v Verigi, kjer je na sukalnem stroju dočakala upokojitev.

Tov. Huč Amalija je bila rojena leta 1922 in izhaja iz občine Trebnje. Že zelo mlada je občutila vso trpkost kmečkega kruha, ki jo je spremljala vse do leta 1957, ko je prešla v industrijo, najprej v tovarno Elan in leta 1959 v Verigo, kjer je dočakala upokojitev na delovnem mestu — pregledovalka verig.

Obema delavkama se za njun delovni prispevek v TOZD verigarne iskreno zahvaljujemo z željo, da bi v jeseni svojega življenja lahko zdravi uživali sadove dela svojih rok.

Sodelavci iz verigarne

mo svoj prostor rezerviran enkrat na teden ob ponedeljkih od 19. ure do 20.30 v osnovni šoli Lesce, s plačanim vaditeljem. In zakaj se ne bi udeleževale vaj, ko imamo prostor. Priporočam vsem, ne glede na starost in težo, da se opogumijo in poskušajo storiti tudi nekaj zase. Verjemite, vaje so lahke in pripravljene za vse, tudi obvezne niso. Dobro vemo, kako koristijo svojemu krvnemu obtoku, krepijo se mišice, izginja mlahavost, krepi se srce in pljuča. Telovadba je zdravilo zoper utrujenost in notranjo napetost ter ugodno vpliva celo na prebavo. Najvažnejša v današnjem času je sprostitvev, ki človeku vpliva novega poguma in volje. Vsi vemo, da je zunanji vi-

dez veliko bolj odvisen od tega, kaj se dogaja v naši notranjosti kot od česar koli, kar počenjate s seboj od zunaj. Tudi najskrbnejša zunanja nega ne more skriti sledov utrujenosti, živčne napetosti, nezadostnega gibanja ali napačne prehrane.

Največ, kar lahko storite za svojo lepoto, je, da vzdržujete svoje telo v odličnem stanju. In zakaj ne? Ali res ne? Nimate toliko časa zase in res samo zase, tisto kratko uro na teden? Ali pa je to le izgovor?

Bodite odkrite do sebe in pridite! Vabljeni ste vse, ki želite priti, in dobrodošle vse, ki boste prišle.

Sodelavka

ZAHVALE

Ob najini 50-letnici se zahvaljujemo sodelavcem TOZD sidrne verige in DS skupnih služb za čestitke, lepe želje in darila.

Se posebna zahvala pa sodelavkam na obračunu OD.

Marjan in Alma Sujevič

Ob moji upokojitvi se najlepše zahvaljujem celotnemu kolektivu TOZD industrijska oprema in sindikalni organizaciji za prekrasno darilo in priznanje za dolgoletno sodelovanje.

Se enkrat najlepša hvala.

Kolektivu želim še mnogo uspehov.

Vida Geršič

Ob moji upokojitvi se zahvaljujem tozdu verigarne in OO ZS za darila. Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Dušanka Perger

RAZPIS

EVIDENTIRANJA KANDIDATOV ZA PROSTA DELA IN NALOGE PREDSTAVNIKA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V MOSKVI

Na podlagi dogovora med SOZD Slovenske železarne in Slovenijales Ljubljana bo opravljen razpis za prosta dela in naloge predstavnika SOZD Slovenske železarne v Moskvi, ki bo razporejen na dela in naloge predstavnika I v okviru Predstavnništva Slovenijales v Moskvi.

Poleg z zakonom predpisanih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- zunanjetrgovinska registracija
- znanje ruskega jezika
- poznavanje proizvodnega programa Slovenskih železarn in poznavanje tržišča ZSSR

Pismene prijave pošljite na naslov: SOZD Slovenske železarne Ljubljana, Moše Pijadejeva 15 — evidentiranje kandidatov za dela in naloge predstavnika SZ v Moskvi v 15 dneh po objavi v internem glasilu.

Podrobnejše informacije lahko dobite pri članu KPO SOZD SZ za komercialno finančno področje, Ljubljana — Moše Pijadejeva 5, telefon 311-633.

Zahvale

Ob boleči izgubi moje drage mame Antonije Por se iskreno zahvaljujem sodelavcem in OOS TOZD Vijakarna za izraze sožalja in za podarjen venec.

Posebna zahvala vsem, ki ste jo spremili v njen zadnji dom.

Marjan Krničar z družino

Ob smrti mojega očeta Ludvika Prša se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem verigarne za denarno pomoč, posebno hvala pa tistim, ki so mi izrekli sožalje.

hči Lizika Krmelj z družino

Ob smrti moža in očeta Joža Verovška se najlepše zahvaljujemo osnovni organizaciji sindikata TOZD sidrne verige za podarjeni venec in tovarišu Milanu Krivcu za poslovilne besede.

Zahvaljujemo se tudi godbi na pihala, Balinarskemu klubu za venec, posebna zahvala pa sosedom za pomoč in venec.

Zalujoča žena Rezka in sinova Branko in Boris

Ob izgubi moje mame se zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD vijakarne za podarjen venec in izrečena sožalja. Zahvaljujem se tudi skupini obrezilnih strojev za finančno pomoč.

Štefka Stopar

	TEHNIŠNA SOLA	REBEJI KRIZ	NAJSTAR. KAMNA DOBA	BRANE PRESTOR	EVROPSKA MOODMET. ORGAN.	SPORT. CENTER	AVSTRILIJA	STARI GERMANI	ZNAČILEN PREBITANIK	VEZNIK
	OSVOBOD. FRONTA	AVTO IGRA JADRAN. OTOK	FLUDR ANTIČNO MESTO		TEKRE VODE	SVETOVNO PRVENSTVO ARISTANTRA	REKA V JV FRANCII			ZENSKO IME
KISIK	BEZAVCI KOVČAR. KNJIGA ROKOV							RIMSKA 1989 RIMSKA ITO		
PRESEŽEK PREDNOSTI (MIN.)				ENAKA I AMOGLAS. PAR. MOBSKE GLAB.			KALCIJ ANTON INGOLIC			
JAREK OKOP		ŠVEDSKA	OSPELJENA PIJATA JOSIP RACIC				TAJSKA 3 ČRKA ABECEDA			
TOVARNA V ZQB.		DOMAČA ŽIVAL	MESTO NA GORENISK. IVO JAN							
MOKROTEN SVET					ITALIJA DALMATIN. Ž. IME		PRITOK DONAVE (MABE)	JARNSKA ŽENSKA REVUIJA		
UPRAVNO TELO V NOV			ROBINIJA LANKA TRANINA							
SEST. A.D.	AFRIŠKA REKA VARNOST. SVET		TONA EGIP. BOG	ERNOHOL LETOVIŠČE MESSINA					ANTONOH. PORRAJ.	
SPEŠNA ŠALA		VEČNO MESTO KALIJ			ŠPANIJA BGLIJK		PRVA ŠTEVILKA ŽVEPLO			
ZIMSKI ŠPORTNIK						VODNI PADEC				

Spored kina Radovljica

OD 3. 4. DO 30. 4. 1980

VRATOLOMNI KASKADER ameriški barvni film 3. 4. ob 20. uri, 6. 4. ob 18. uri
 DOKTORJI LJUBIJO
 BOLJ GOLE brazilski barvni zabavni film 4. in 6. 4. ob 20. uri
 ZMAJEVA IGRA SMRTI hongkonški barvni karate film 5. 4. ob 18. uri, 7. in 9. 4. ob 20. uri
 INTERIORS ameriški barvni film 5. in 8. 4. ob 20. uri
 NESREČA NA LINIJI 401 ameriški barvni film 10., 14. in 15. 4. ob 20. uri
 LOV NA JELENE ameriški barvni vojni film 11. 4. ob 20. uri, 13. 4. ob 18. in 20. uri
 KARAMURAT BOJEVNIK IZ ANADOLIJE italijanski barvni pustolovski film 12. 4. ob 18. uri, 17. 4. ob 20. uri
 OTOK NA STREHI SVETA ameriški barvni pustolovski film 12. in 16. 4. ob 20. uri

39 STOPNIC angleški barvni film 18. in 21. 4. ob 20. uri
 GARETOVO MAŠČEVANJE ameriški barvni kriminalni film 19. 4. ob 18. uri, 20. 4. ob 20. uri
 HUPER SUPER KASKADER ameriški barvni pustolovski film 19., 22. 4. ob 20. uri, 20. 4. ob 18. uri
 KO POMLAD ZAMUJA jugoslovanski barvni vojni film 23. 4. ob 20. uri
 POTI NA JUG francoski barvni film 24. in 29. 4. ob 20. uri
 ZVEZDA JE ROJENA ameriški barvni film 25. in 27. 4. ob 20. uri
 NOŽ V GLAVI zahodnonemški barvni film 26. 4. ob 18. uri, 28. 4. ob 20. uri
 TRAVOLTIJADA italijanski barvni film 26. in 30. 4. ob 20. uri, 27. 4. ob 18. uri

Za nagradno križanko, ki je bila objavljena v prejšnji številki, smo dobili 134 rešitev. Izžrebani so bili naslednji reševalci: prva nagrada 170 din Nada Abram, druga 110 din Irena Klinar in Ivanka Grašič, tretja 80 din Cilka Stržinar in Ivanka Ovsenek.

Rešitev današnje križanke nam pošljite do 1. aprila 1980.

Po novi smeri na Mt. Everest

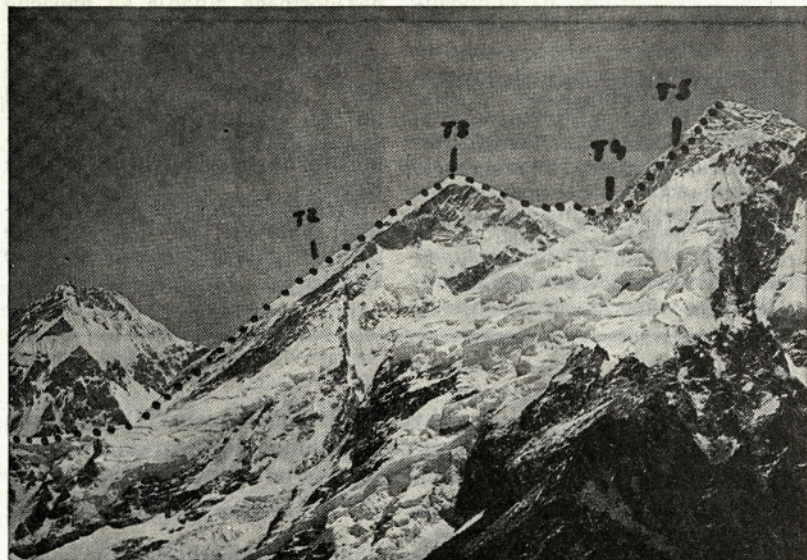
5. maja z Jožetom spet zapušča-va bazni tabor. Spočita in dobre volje zadnji odhajava na zahodni greben najvišje gore na svetu. Nekje globoko v sebi nosiva s seboj kanček upanja, da bova mor- da prav midva tista srečneža, ki bosta stopila na vrh.

9. maja zapušča T 3. Pred nama je skoraj tri kilometre dolg snežni greben, ki se končuje pod skalnato vršno piramido Everesta. Pod njo že stojijo štiri šotori, to je četrti višinski tabor. Na grebe- nu se srečava z Ivčem, Borutom in Vanjem, ki so prejšnji dan napen- jali vrvi proti T 5 in sedaj se- stopajo v bazni tabor. Na obrazih se jim poznajo težki napori pre- teklih dni.

Z grebena se nama odpira lep pogled v »zahodno globel« in na Lhotse, ki je s svojimi 8.511 metri četrti vrh po višini in na katerega se istočasno vzpenjajo plezalci iz sosednje Avstrije.

Po petih urah z Jožetom in pe- timi šerpami, ki naju spremljajo, dosežemo T 4, na višini 7.600 me- trov.

Pred nama se proti T 5 vzpenja- jo Marjan, Viki in Štefan s sku- pino šerp, ki nosijo kisikove bom- be za zadnji naskok proti vrhu.

Zahodni greben Everesta — jugoslovanska smer

29. aprila se s Štefanom vzpenja- va proti T 3 v lepem, toda vetrov- nem vremenu. Ko premagava prvo strmino nad T 2, se pred nama od- pre dolgo položno pobočje proti vrhu »zahodne rame«, kjer sto- jijo štiri šotori. Bolj ko se bliža- va trojki, tem bolj močno me spo- minjajo bolečine v preponi, tako da moram spet precej upočasniti korak. Kljub vsemu mi uspe priti v dokaj dobrem času na tretji višinski tabor. S Štefanom takoj zlezeva v enega od šotorov. Nekaj časa samo počivava, da prideva malo k sebi, nakar počasi prekon- troliram zalogo hrane, ki se na- haja v šotoru. Sledi »kuharija« vse do večera. Pozno popoldne se- stopijo mimo naju Šrauf, Stipe in Jože, ki ga močno zebe v prste n- nogah in bo zato prespal skupaj z nama v šotoru. Sezujeva mu čev- lje ter mu namaževa prste z mast- jo proti revmi in mu jih dobro zmasirava, dokler prstov na nogah spet ne začuti.

Po slabo prespani noči se na- slednje dopoldne naš »kripel ba- taljon«, kot krstimo sami sebe, spusti vse do baznega tabora na ponoven počitek.

Na vrhu Everesta (8848 m)

Zvečer se šerpe vrnejo v četrti tabor. Za njimi sestopi tudi Šte- fan, ki prespi skupaj z nama, medtem ko Marjan in Viki, kot prva, prespata na petem taboru, ki stoji na višini 8.100 metrov.

10. maja se začenja odločilni na- skok proti vrhu.

Marjan in Viki se odpravljata iz T 5, midva z Jožetom pa iz T 4, medtem ko se ostale skupine po- mikajo navzgor v enakih presled- kih.

V naslednjih dneh se dogodki odvijao s filmsko naglico. Marjan in Viki preplezata izredno težko skalno stopnjo nad T 5, nakar mo- rata zaradi ozeblin sestopiti. Mi- dva z Jožetom obrneva isti dan na višini 8.000 m zaradi starih po- škodb, to je zaradi mojih ponov- nih bolečin v preponi in zaradi njegovih ozebljenih prstov na nogah. S tem je za vse nas dokončno kon- ec upanja, da bomo stopili na vrh.

Dan pozneje odnehata na višini 8.300 m Robas in Podbevšek.

13. maja se iz T 5 vzpenja kranjska naveza, to sta brata Štrempfelj in Zaplotnik. Marku Štrempfelju kmalu odpove ventil na kisikovi bombi in tudi on po-

stane eden od tistih nesrečnih mož, ki jim ne bo dano priti do vrha. Andrej in Nejc se medtem vztrajno pomikata proti vrhu in 13. maja ob 13.50 dosežeta kitajski triangel na vrhu Mt. Everesta, 8.848 metrov visoko. S tem so bili končno kronani vsi dolgotrajni napori vseh članov odprave.

Sestopita po severni strani in ob osmih zvečer na smrt utruje- na prideta nazaj v četrti višinski tabor.

Dva dni kasneje stoji na vrhu še ena skupina. To so Stane Be- lak, Stipe Božič in šerpa Ang-Phu. To skupino ujame pri sestopu noč in bivakirajo na višini 8.000 m. Naslednji dan pri nadaljevanju sestopa, ko si vsi že oddahnemo, nesrečno zdrsne Ang-Phu, ki se mu ne uspe več zaustaviti na trdi snežni skorji. Njegov padec se konča šele dva tisoč metrov niže na ledeniku Rongbuk, kjer ga za večno skriva ledeniška razpoka.

21. maja, po skoraj dveh mese- cih, zapuščamo bazni tabor z me- šanimi občutki, kajti veselje nad uspehom prekriva žalost zaradi smrti nesrečnega Ang-Phuja.

Zvone Andrejčić

VERIGA je glasilo delovne organizacije Slovenske železarne — Veriga n. sol. o., Lesce. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor: Kozamernik Marjana, dipl. oec, Arh Zdenka, Vidic Božena, Vovk Franci in Torkar Mitja. Odgovorni urednik Torkar Mitja.

Glasilo je po 7. točki 36. člena Zakona o obdavčenju pro- izvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenja sekretariata za informiranje SRS prosto plačila pro- metnega davka. — Tiska Tiskarna Ljubljana.